

Η εκκίνηση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ στην πράξη

Χάρτης εξωφύλλου:

Κράτη μέλη τα οποία χρησιμοποιούν ΤΑΠΤΟΚ σε διαφορετικά κοινοτικά ταμεία:

■ ΕΤΘΑ ■ ΕΓΤΑΑ ■ ΕΤΠΑ ■ ΕΚΤ

Φωτογραφίες:

Η FLAG (8) Λέσβος, Η Ponte Lama ΟΤΔ (13-14), Ο Δήμος Χάγης (16), Η Διαχειριστική Αρχή ΕΤΘΑ, Βρετάνη (20), Η Διαχειριστική Αρχή του ΕΚΤ, Kujawsko-Pomorskie (25), Η εταιρική σχέση της ΟΤΔ Krajna and Paluki, Το Δίκτυο (29) του τσεχικού LEADER

Συγγραφείς:

Urszula Budzich-Tabor, Pedro Brosei με συνεισφορά από: Jane Davis, Nadia Di Liddo, Joanna Gierulska, John Grieve, Michał Heller, Linda James, Ryszard Kamiński, František Kubeš, Olivier Le Pivert, Johan Magnusson, Ton Overmeire, Anastasios M. Perimenis, Alistair Prior, David Rodda, Radim Sršen, Łukasz Tomczak, Gilles van de Walle, Monica Veronesi Burch, David Wilford

Παραγωγή:

DevNet geie (AEIDL/Grupo Alba)/Kaligram.

Επαφή:

FARNET Support Unit
Rue de la Loi 38, boîte 2 | B-1040 Brussels
+32 2 613 26 50 | info@farnet.eu | www.farnet.eu

Εκδότης:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας, Γενικός Διευθυντής.

Ρήτρα αποποίησης ευθύνης:

Ενώ η Γενική Διεύθυνση Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας είναι υπεύθυνη για τη γενική παραγωγή του δημοσιεύματος αυτού, δεν φέρει ευθύνη για την ακρίβεια, το περιεχόμενο ή τις απόψεις που εκφράζονται σε ορισμένα άρθρα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει υιοθετήσει ή εγκρίνει με οποιοδήποτε τρόπο, εκτός και αν αυτό αναφέρεται ρητώς, οποιαδήποτε άποψη που δημοσιεύεται στο δημοσίευμα αυτό, και οι δηλώσεις δεν πρέπει να φέρονται ως δηλώσεις της Επιτροπής ή απόψεις της Γενικής Διεύθυνσης Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εγγυάται την ακρίβεια των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο δημοσίευμα αυτό, και ούτε η ίδια ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά της αποδέχονται ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών αυτών.

ISBN 978-92-79-60756-1

ISSN 2363-4502

doi:10.2771/496880

Η εκκίνηση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ στην πράξη

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος ακρωνύμων	4
1. Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων κατά την περίοδο 2014-2020	5
2. Ενσωμάτωση των ταμείων της ΤΑΠΤΟΚ σε τοπικό επίπεδο	6
2.1. Ενσωμάτωση διαφόρων ταμείων της ΕΕ σε μια ενιαία στρατηγική (ΟΤΔ/FLAG Λέσβου, Ελλάδα)	7
2.2. Η σύνδεση διαφόρων ευρωπαϊκών και εθνικών πηγών χρηματοδότησης με σκοπό την επίτευξη των τοπικών στόχων (Menter Mõn, Ουαλία, ΗΒ)	10
2.3. Συνεργασία των ΟΤΔ και των FLAG για την επίτευξη κοινών στόχων (Απουλία, Ιταλία)	13
2.4. Οι προκλήσεις εξάπλωσης της ΤΑΠΤΟΚ στις αστικές περιοχές (Χάγη, Κάτω Χώρες)	15
2.5. Εμπειρία σε τοπικό επίπεδο	17
3. Η χρήση της ΤΑΠΤΟΚ για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων των διαφόρων ΕΔΕΤs.	19
3.1. Η ΤΑΠΤΟΚ στο ΕΤΘΑ: η εμπλοκή των αλιευτικών κοινοτήτων στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη της Βρετανίας ...	19
3.2. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ: ανάπτυξη επιχειρήσεων και δημιουργία θέσεων εργασίας στην αγροτική Αγγλία με τη χρήση του LEADER και άλλων ταμείων	23
3.3. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΚΤ: βελτίωση της κοινωνικής συνοχής στο Kujawsko-Pomorskie	25
3.4. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ: η αποκατάσταση του κοινωνικού και οικονομικού δυναμικού των αγροτικών περιοχών στην Δημοκρατία της Τσεχίας	28
3.5. Εμπειρία σε επίπεδο ΔΑ	31
4. Η διευκόλυνση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ	32
4.1. Διασφάλιση της απλούστευσης και της λογοδοσίας συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των απλουστευμένων επιλογών κόστους (Πολωνία)	32
4.2. Διασφάλιση συντονισμού μεταξύ ταμείων σε επίπεδο προγράμματος (Σουηδία)	35
4.3. Μαθαίνοντας από το παρελθόν: η εμπειρία της Σκωτίας	36
5. Συμπεράσματα	39
Παράρτημα: Επισκόπηση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ ανά την Ευρώπη	41

Κατάλογος ακρωνύμων

ΚΑΠ	Κοινή Αλιευτική Πολιτική	Κράτη μέλη της ΕΕ:	
ΤΑΠΤΟΚ	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων	AT	Αυστρία
ΓΔ AGRI	Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	BE	Βέλγιο
ΓΔ EMPL	Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	BG	Βουλγαρία
ΓΔ MARE	Γενική Διεύθυνση Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	CY	Κύπρος
ΓΔ REGIO	Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής και Αστικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	CZ	Τσεχική Δημοκρατία
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης	DE	Γερμανία
ΕΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (2007-2013)	DK	Δανία
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (2014-2020)	EE	Εσθονία
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	ES	Ισπανία
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	FI	Φινλανδία
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία	FR	Γαλλία
FLAG	Ομάδα Τοπικής Δράσης της Αλιείας	GR	Ελλάδα
ΟΤΔ	Ομάδα Τοπικής Δράσης	HR	Κροατία
ΣΤΑ	Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης	HU	Ουγγαρία
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (Σύνδεση μεταξύ των ενεργειών ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας)	IE	Ιρλανδία
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	IT	Ιταλία
ΠΑΑ	Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης	LT	Λιθουανία
ΑΕΚ	Απλουστευμένες Επιλογές Κόστους	LU	Λουξεμβούργο
		LV	Λετονία
		MT	Μάλτα
		NL	Κάτω Χώρες
		PL	Πολωνία
		PT	Πορτογαλία
		RO	Ρουμανία
		SE	Σουηδία
		SI	Σλοβενία
		SK	Σλοβακία
		UK	Ηνωμένο Βασίλειο

1. Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων κατά την περίοδο 2014-2020

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) εφαρμόζεται ως εργαλείο πολιτικής στις αγροτικές περιοχές από τις αρχές της δεκαετίας του '90 (ως LEADER) και στις αλιευτικές περιοχές (ως Άξονας 4 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας) από το 2007. Από το 2014, η προσέγγιση αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην εφαρμογή τεσσάρων Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ): το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Σε κάποια κράτη μέλη ή περιφέρειες της ΕΕ, τα ταμεία αυτά μπορούν να συνδυαστούν με σκοπό να στηρίξουν την υλοποίηση μιας ενιαίας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.

Έτσι, η μεθοδολογία της ΤΑΠΤΟΚ, που αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε κυρίως σε αγροτικό πλαίσιο, εφαρμόζεται σήμερα σε πληθώρα περιοχών ανά την Ευρώπη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, προέκυψε η ανάγκη για μια νέα διαδικασία μάθησης για τις διαχειριστικές αρχές (ΔΑ), τους ενδιαμέσους φορείς, τους οργανισμούς πληρωμών, τις ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ) και τους δικαιούχους. Πιο συγκεκριμένα:

- > όσοι εμπλέκονται στην εφαρμογή του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ, συμπεριλαμβανομένων όσων βρίσκονται σε αστικές περιοχές, πρέπει να κατανοήσουν τι προσφέρει η ΤΑΠΤΟΚ και πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων·
- > οι παράγοντες της ΤΑΠΤΟΚ σε περιοχές όπου προβλέπεται κάποιου είδους πολλαπλή χρηματοδότηση (χρήση πολλών ταμείων στο πλαίσιο μιας στρατηγικής) πρέπει να συντονίσουν και να συνδυάσουν διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης προκειμένου να αντιμετωπίσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις προκλήσεις της τοπικής ανάπτυξης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε εργαλεία προκειμένου να στηρίξει εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς παράγοντες στον προγραμματισμό και την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ. Το 2013-2014, οι τέσσερις Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ) που είναι υπεύθυνες για την ΤΑΠΤΟΚ κατάρτισαν από κοινού δύο σύνολα εγγράφων καθοδήγησης: το ένα απευθύνεται κυρίως στις διαχειριστικές αρχές και το άλλο στους τοπικούς

παράγοντες¹. Το παρόν ενημερωτικό φυλλάδιο βασίζεται σε αυτά τα προηγούμενα έγγραφα καθοδήγησης και λαμβάνει υπόψη την πρότερη εμπειρία που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ στις αρχές της περιόδου 2014-2020.

Το **Κεφάλαιο 2** εξετάζει πώς τα ταμεία της ΕΕ μπορούν να ενσωματωθούν στην πράξη σε τοπικό επίπεδο: τέσσερα παραδείγματα από διαφορετικές περιοχές της Ευρώπης παρουσιάζουν διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με τον συντονισμό της χρηματοδότησης της ΤΑΠΤΟΚ.

Το **Κεφάλαιο 3** παρουσιάζει την οπτική τεσσάρων διαχειριστικών αρχών που εφαρμόζουν την ΤΑΠΤΟΚ στα επιχειρησιακά τους προγράμματα προκειμένου να πετύχουν τους στρατηγικούς στόχους των σχετικών ταμείων της ΕΕ. Η προοπτική αυτή των ΔΑ συμπληρώνεται από τις απόψεις των ΟΤΔ σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της ΤΑΠΤΟΚ στις περιοχές τους και τον τρόπο με τον οποίο προτιμούνται να ανταποκριθούν στις τοπικές τους στρατηγικές.

Το **Κεφάλαιο 4** εστιάζει σε συγκεκριμένες προκλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ, και κυρίως σε αυτές που αφορούν τη διασφάλιση της απλούστευσης και του ορθού συντονισμού μεταξύ των ταμείων σε επίπεδο προγράμματος.

Το **Παράρτημα** παρουσιάζει μια επισκόπηση της πορείας της ΤΑΠΤΟΚ στα διάφορα ταμεία της ΕΕ, βασισμένη σε στοιχεία που κυκλοφόρησαν το Φεβρουάριο 2016.

Το περιεχόμενο του παρόντος ενημερωτικού φυλλαδίου βασίζεται εν πολλοίς σε μελέτες περίπτωσης και συζητήσεις του διακρατικού σεμιναρίου σχετικά με την «Εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ» που οργάνωσε η ΓΔ MARE από κοινού με τις άλλες τρεις ΓΔ που είναι υπεύθυνες για την ΤΑΠΤΟΚ (AGRI, EMPL, REGIO) στο Εδιμβούργο, το Δεκέμβριο 2015. Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στις ΔΑ και τις ΟΤΔ που συνέβαλαν στη διοργάνωση αυτού του σεμιναρίου και τη δημοσίευση παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ στη χώρα/περιφέρεια/περιοχή τους.

1 http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf.

2. Ενσωμάτωση των ταμείων της ΤΑΠΤΟΚ σε τοπικό επίπεδο

Πολλές τοπικές εταιρικές σχέσεις που εφαρμόζουν την ΤΑΠΤΟΚ έχουν ήδη εμπειρία από τον συνδυασμό και συντονισμό διαφόρων πηγών χρηματοδότησης. Για παράδειγμα, όλες οι Ομάδες Τοπικής Δράσης της Αλιείας (FLAG)² στη Λετονία και πολλές FLAG στη Δανία, Φινλανδία, Σουηδία και Γερμανία είχαν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τη χρηματοδότηση τόσο του ΕΓΤΑΑ όσο και του ΕΤΑ την περίοδο 2007-2013, αλλά συνήθως έπρεπε να υποβάλουν ξεχωριστές αιτήσεις για κάθε πηγή χρηματοδότησης. Σε άλλα κράτη μέλη, όπως για παράδειγμα στην Ελλάδα, ένας φορέας διαχειρίζονταν πολλές πηγές χρηματοδότησης, οι οποίες, ωστόσο προορίζονταν για διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές.

Από τις αρχές της περιόδου 2014-2020, οι ΟΤΔ μπορούν να αναπτύξουν μια ενιαία στρατηγική για να υποβάλουν αίτηση για τα διάφορα ΕΔΕΤ. Ωστόσο, η δυνατότητα αυτή υπάρχει μόνο σε περιορισμένο αριθμό κρατών μελών και περιφερειών (βλέπε Παράρτημα). Σε άλλες περιοχές της Ευρώπης, οι ΟΤΔ θα λάβουν υποστήριξη για τη στρατηγική τους από ένα μόνο ταμείο, και εάν επιθυμούν να τη συμπληρώσουν με άλλη χρηματοδότηση, πρέπει να υποβάλουν ξεχωριστή αίτηση, για κάθε έργο χωριστά³, όπως και σε προηγούμενες περιόδους.

Σε αυτό το κεφάλαιο, παρουσιάζουμε ορισμένα παραδείγματα για τον τρόπο με τον οποίο οι ΟΤΔ και οι FLAG αντιμετώπισαν το θέμα του συντονισμού διαφόρων ταμείων σε τοπικό επίπεδο:

- > η ΟΤΔ/FLAG της Λέσβου, στην Ελλάδα, υπέβαλε αίτηση για δύο ταμεία που εφαρμόζουν την ΤΑΠΤΟΚ (το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ), αλλά τα συνδύασε προκειμένου να εφαρμόσει μια πρωταρχικής σημασίας στρατηγική.
- > Στο Menter Mön (Ουαλία), η εταιρεία τοπικής ανάπτυξης ξεκίνησε με υποστήριξη από το LEADER και σταδιακά διεύρυνε τις πηγές χρηματοδότησής της και το πεδίο των δραστηριοτήτων της⁴.
- > Στην ιταλική περιφέρεια της Απουλίας, οι ΟΤΔ και οι FLAG είναι ξεχωριστές οντότητες αλλά υπάρχει μεγάλη συμπληρωματικότητα ως προς τις προσεγγίσεις και τους στρατηγικούς στόχους.

Επίσης, παραθέτουμε ένα παράδειγμα για το πώς μια τοπική στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ μπορεί να ενσωματωθεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αστικής ανάπτυξης, μια διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη στην περιφέρεια Scheveningen της Χάγης, στις Κάτω Χώρες.

Τα παραδείγματα αυτά επελέγησαν επειδή αφορούν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις τοπικών πρωτοβουλιών που πρωτοπόρησαν στην ενσωμάτωση των διαφόρων ταμείων σε τοπικό επίπεδο ή/και την ανάπτυξη της ΤΑΠΤΟΚ σε νέες περιοχές (όπως η πρωτοβουλία ΤΑΠΤΟΚ στο Scheveningen). Λόγω της πρωτοποριακής τους φύσης και του πλαισίου τους με ειδικό προσανατολισμό, οι πρωτοβουλίες αυτές δεν πρέπει να θεωρούνται ως βέλτιστες πρακτικές αλλά ως πηγή έμπνευσης για άλλες ομάδες τοπικής δράσης που προσπαθούν να ενσωματώσουν διάφορα ταμεία σε τοπικό επίπεδο.

2 Ο κοινός όρος της ΕΕ για τις τοπικές εταιρικές σχέσεις που εφαρμόζουν την Τοπική ανάπτυξη με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων είναι η Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ). Στην παρούσα δημοσίευση, ο όρος FLAG (Ομάδα τοπικής δράσης της αλιείας) χρησιμοποιείται αναφορικά με τις ΟΤΔ που βρίσκονται σε αλιευτικές περιοχές και εφαρμόζουν την ΤΑΠΤΟΚ από το ΕΤΑ ή το ΕΤΘΑ. Όταν γίνεται αναφορά σε τοπικές ομάδες ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, χρησιμοποιείται ο γενικότερος όρος ΟΤΔ.

3 Για παράδειγμα, η ΟΤΔ ίσως πρέπει να υποβάλει αιτήσεις σε συγκεκριμένες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που προκηρύσσουν οι διαχειριστικές αρχές του ΕΤΠΑ ή του ΕΚΤ.

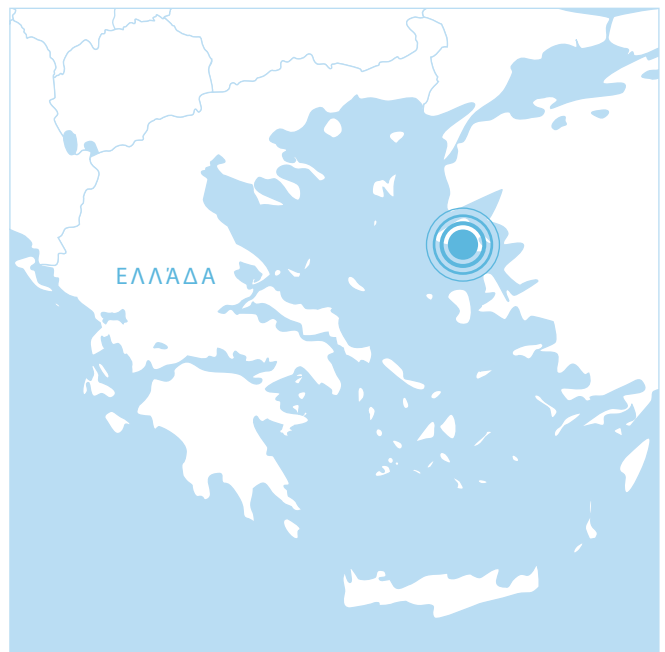
2.1. Ενσωμάτωση διαφόρων ταμείων της ΕΕ σε μια ενιαία στρατηγική (ΟΤΔ/FLAG Λέσβου, Ελλάδα)

Η ΟΤΔ/FLAG της Λέσβου επελέγη ως παράδειγμα εταιρικής σχέσης, η οποία ενσωμάτωσε επιτυχώς διάφορες πηγές χρηματοδότησης την τελευταία προγραμματική περίοδο. Κατέδειξε ότι εάν η διαδικασία τοπικής ανάπτυξης σε μια περιοχή συνδυάζει την ΤΑΠΤΟΚ με τη διαχείριση διαφόρων τύπων χρηματοδότησης, είναι σημαντικό να υπάρχει σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων και λήψης αποφάσεων. Καταδεικνύει επίσης το ρόλο του φορέα τοπικής ανάπτυξης στην εναρμόνιση του πλαισίου εφαρμογής των διαφόρων ταμείων.

Η εταιρεία τοπικής ανάπτυξης της Λέσβου (ΕΤΑΛ Α.Ε.), είναι ιδιωτικός φορέας που απαρτίζεται από εταίρους δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Συστήθηκε το 1992, στο πλαίσιο του LEADER I και εστιάζει αποκλειστικά στην υλοποίηση των προγραμμάτων της ΕΕ. Αντλεί κονδύλια από μια σειρά πηγών χρηματοδότησης για την εφαρμογή μιας ενιαίας πρωταρχικής σημασίας στρατηγικής.

Την περίοδο 2007-2013, επίκεντρο της στρατηγικής ήταν ο σχεδιασμός διακεκριμένων και υψηλής ποιότητας προϊόντων που συνέβαλαν στη διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς του νησιού με τρόπο που να συμπληρώνεται ο αγροτικός χαρακτήρας του. Αυτό το θέμα διέπνεε όλες τις δραστηριότητες της εταιρείας συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών της ΟΤΔ και της FLAG.

Η ΕΤΑΛ ήταν επιφορτισμένη με την υλοποίηση των δράσεων του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ στα ελληνικά νησιά της Λέσβου, της Λήμνου και του Αγίου Ευστράτιου. Τα νησιά αυτά ανήκουν σε μια από τις πιο απομακρυσμένες και υπανάπτυκτες περιοχές της ΕΕ ως προς το μέσο ΑΕΠ με κύρια χαρακτηριστικά τις ανεπαρκείς υποδομές, το υψηλό ποσοστό ανεργίας (15%) και την μετανάστευση. Από την άλλη πλευρά, διαθέτει παρθένο περιβάλλον και πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, ενώ, – σε αντίθεση με κάποια ελληνικά νησιά που υφίστανται υψηλή τουριστική πίεση – η Λέσβος και τα γειτονικά της νησιά κατάφεραν να διατηρήσουν ένα υψηλής ποιότητας περιβάλλον και την εικόνα ενός πιο ιδιαίτερου τουριστικού προορισμού.

Την περίοδο 2007-2013, η χρηματοδότηση της ΤΑΠΤΟΚ από το ΕΓΤΑΑ (LEADER) και το ΕΤΑ (Άξονας 4), συνδυάστηκε με χρηματοδότηση από τον Άξονα 3 του ΕΓΤΑΑ (διαφοροποίηση και ποιότητα ζωής), την Πρωτοβουλία Τοπικής Απασχόλησης (κοινωνική οικονομία) του ΕΚΤ, το πρόγραμμα ψηφιακής κοινωνίας του ΕΤΠΑ, τα έργα INTERREG και τα μεμονωμένα έργα του ΕΤΠΑ, καθώς και τους ίδιους πόρους της εταιρείας με σκοπό την επίτευξη των γενικών στρατηγικών στόχων. Αυτό απέφερε έναν συνολικό προϋπολογισμό περίπου 45€ εκ., συμπεριλαμβανομένων 27.5€ εκ. από δημόσιες πηγές. Οι μεγαλύτερες πηγές χρηματοδότησης, ωστόσο, ήταν το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ.

▲ Λιμάνι στη Λέσβο

Όσον αφορά την υλοποίηση, η διαδικασία λήψης αποφάσεων εξαρτιόταν από το ταμείο και το εμπλεκόμενο πρόγραμμα. Για το ΕΤΑ (2007-2013), συστήθηκε ένα ανεξάρτητο όργανο λήψης αποφάσεων (επιτροπή) από το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) της ΕΤΑΛ. Η επιτροπή απαρτιζόταν από μέλη του ΔΣ και εκπροσώπους της αλιευτικής κοινότητας (π.χ. το σύλλογο επαγγελματιών αλιέων του νησιού). Αποτελούνταν συνολικά από πέντε μέλη που αποφάσιζαν για όλα τα θέματα που άπτονταν του Άξονα 4, βάσει προτάσεων του προσωπικού της FLAG, που ήταν υπεύθυνο για τα λειτουργικά θέματα.

Παρόμοιος μηχανισμός υπήρχε και για τον Άξονα 4 του ΕΓΤΑΑ (LEADER). Ο Άξονας 3 του ΕΓΤΑΑ εφαρμόστηκε βάσει ξεχωριστής σύμβασης με το Υπουργείο Αγροτικών Υποθέσεων και υπήρχε ξεχωριστός μηχανισμός λήψης αποφάσεων, διότι η περιοχή κάλυψης ήταν μεγαλύτερη. Οι τέσσερις διαφορετικές αναπτυξιακές εταιρείες στην εμπλεκόμενη περιοχή του Βόρειου Αιγαίου σύστησαν μια κοινοπραξία με φορέα λήψης αποφάσεων που απαρτιζόταν από έναν εκπρόσωπο από καθεμία εξ αυτών. Η ψήφος της ΕΤΑΛ υπερίσχυε επειδή είναι ο επικεφαλής εταίρος.

Έτσι, η ΕΤΑΛ ανέπτυξε ένα σύστημα με σαφή διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων για κάθε ένα από τα κύρια προγράμματα χρηματοδότησης. Η συμμετοχή πολλών εκ των μελών του ΔΣ της ΕΤΑΛ στα όργανα λήψης αποφάσεων εξασφαλίζει ευελιξία και συνοχή. Το ΔΣ, που απαρτίζεται από δέκα μέλη, δεν συμμετέχει στην επιλογή των έργων αλλά παρακολουθεί την πορεία όλης της ενσωματωμένης στρατηγικής. Συνέρχεται επισήμως τουλάχιστον μια φορά το δίμηνο (σε πολλές περιπτώσεις και πιο συχνά) προκειμένου να συζητήσει την πορεία όλης της στρατηγικής. Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς καλούνται να συμμετέχουν στις συναντήσεις αυτές.

Η διαδικασία εμπύχωσης και διευκόλυνσης πάντα διαπνέει τη γενική στρατηγική για την περιοχή. Μόλις εμπλακούν οι δυνητικοί δικαιούχοι κατευθύνονται σε μια συγκεκριμένη πηγή χρηματοδότησης, ανάλογα με τις ανάγκες τους ή την περιοχή προέλευσής τους. Στη συνέχεια, λαμβάνουν τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να ετοιμάσουν την αίτησή τους. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τα διάφορα ταμεία έχουν εναρμονιστεί. Προκηρύσσονται τουλάχιστον μια φορά ετησίως και δίνουν αρκετό χρόνο στους δικαιούχους για να αναπτύξουν τις ιδέες τους.

Σημαντικό μέρος του έργου της εταιρείας εστιάζει στον ιδιωτικό τομέα, παρέχοντας κίνητρα και διευκόλυνση έτσι ώστε διάφορες τοπικές επιχειρήσεις να συνεργάζονται για έναν κοινό στόχο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται η συνοχή στο πλαίσιο της στρατηγικής, ακόμα και αν διάφορες δραστηριότητες χρηματοδοτούνται από διαφορετικές πηγές. Σε διαβούλευση με τους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς, η εταιρεία σχεδίασε μια πολιτική άμεσης στήριξης «διαρθρωτικών δράσεων», από τις οποίες μπορούν να προκύψουν άλλα έργα. Για παράδειγμα, παρείχε χρηματοδότηση σε μια σειρά δημοτικών επενδύσεων σε υποδομή διαδρομών πεζοπορίας με σκοπό να ενθαρρύνει ιδιωτικούς επιχειρηματίες να αναπτύξουν δραστηριότητες που να συνδέονται με αυτές τις διαδρομές. Πρόσφατα, οι δραστηριότητες αυτές επεκτάθηκαν και διαφοροποιήθηκαν για να συμπεριλάβουν την ποδηλασία. Ένα μεγάλο γεγονός έχει προγραμματιστεί για τον Οκτώβριο 2016: ένας διαγωνισμός όπου οι συμμετέχοντες θα μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των διάφορων διαδρομών για να εξερευνήσουν το εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών που καλύπτουν το νησί και συνδέουν τα κύρια αξιοθέατα. Η πρωτοβουλία αυτή προωθείται σε συνεργασία με οργανώσεις από την Ιταλία, την Μάλτα και την Σλοβενία με την υποστήριξη του προγράμματος COSME του ΕΤΠΑ για την τουριστική διαφοροποίηση.

Ένα παράδειγμα έργου που χρηματοδοτείται από διάφορες πηγές είναι μια πρόσφατα περατωθείσα πρωτοβουλία ψηφιοποίησης σε μια εκατονταετή βιβλιοθήκη. Ο σύλλογος που διαχειρίζεται τη βιβλιοθήκη έλαβε χρηματοδότηση για την ψηφιοποίηση των συλλογών της από το ΕΤΠΑ και χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ για την ανακαίνιση του κτιρίου και τη βελτίωση της προσβασιμότητάς του. Εντός δυο μηνών από την ολοκλήρωση του έργου, η βιβλιοθήκη ανέπλεκε ήδη ενεργά την τοπική κοινότητα στις δραστηριότητές της, διοργανώνοντας ένα σεμινάριο για το τοπικό σχολείο με θέμα την εκμάθηση των παραδοσιακών οργάνων, χρησιμοποιώντας νεοαποκτηθέντα εξοπλισμό.

Ένα από τα κύρια ζητήματα στην ενσωμάτωση των ταμείων είναι οι κανόνες επιλεξιμότητας που έχουν σχεδιαστεί σε επίπεδο προγράμματος. Την περίοδο 2007-2013, στην Ελλάδα, ορισμένοι τύποι χρηματοδότησης ήταν διαθέσιμοι μόνο σε προκαθορισμένες διοικητικές περιοχές. Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση του ΕΤΑ ήταν διαθέσιμη μόνο σε παράκτιες περιοχές ενώ το ΕΓΤΑΑ ήταν διαθέσιμο μόνο στις αγροτικές περιοχές – αλλά όχι σε αγροτικές περιοχές που λάμβαναν χρηματοδότηση από το ΕΤΑ, γεγονός που καθιστούσε την ενσωμάτωση των ταμείων αυτών δύσκολη. Στο νέο σενάριο πολλαπλής χρηματοδότησης, για την περίοδο 2014-2020, όλο το νησί θα είναι επιλέξιμο για υποστήριξη της ΤΑΠΤΟΚ από το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, ενώ το ΕΤΘΑ θα συνεχίσει να στηρίζει αποκλειστικά δραστηριότητες σε παράκτιες περιοχές.

Μια άλλη σημαντική πρόκληση για την εταιρεία είναι η διοικητική περιπλοκότητα της διαδικασίας εφαρμογής. Η ΕΤΑΛ βοηθάει τους δικαιούχους της να την υπερκεράσουν ελέγχοντας την ορθότητα των εγγράφων πριν την υποβολή τους στη ΔΑ, ενώ συχνά διευκολύνει τις επαφές τους με τις φορολογικές και ελεγκτικές αρχές.

Την περίοδο 2007-2013, η εταιρεία κατάφερε να εξασφαλίσει σημαντική χρηματοδότηση από την ΕΕ για την στρατηγική της, και πιο συγκεκριμένα από τον Άξονα 3 του ΕΓΤΑΑ (12,3 € εκ.) και από τον Άξονα 4 του ΕΤΑ (4,5 € εκ.). Την περίοδο 2014-2020, η αναπτυξιακή εταιρεία της Λέσβου ελπίζει ότι θα χρηματοδοτήσει της στρατηγική της από πολυταμειακή ΤΑΠΤΟΚ. Πράγματι, το Υπουργείο Γεωργίας προγραμματίζει μια κοινή πρόσκληση στο ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ για τις στρατηγικές των ΟΤΔ/FLAG.

Τους τελευταίους μήνες, η Λέσβος αντιμετωπίζει την πρόκληση των χιλιάδων προσφύγων που περνάνε από το νησί. Το ισχυρό αίσθημα κοινοτικού πνεύματος βοήθησε τους κατοίκους του νησιού να αντιμετωπίσουν το θέμα αυτό λαμβάνοντας υπόψη την ανθρώπινη πτυχή της τραγωδίας. Αυτό καταδεικνύει το σημαντικό ρόλο ενός ισχυρού τομέα τοπικής ανάπτυξης με πρόσβαση σε διάφορες πηγές χρηματοδότησης και την ικανότητα να κινητοποιεί την τοπική κοινότητα για να αντιμετωπίσει ευρύ φάσμα προκλήσεων με ευέλικτο τρόπο σε καταστάσεις κρίσης. Ωστόσο, ο βαθύς κοινωνικοοικονομικός και περιβαλλοντικός αντίκτυπος της μεταναστευτικής κρίσης αποτελεί μια σημαντική πρόκληση που θα θέσει σε δοκιμασία τις ικανότητες της ΤΑΠΤΟΚ.

2.2. Η σύνδεση διαφόρων ευρωπαϊκών και εθνικών πηγών χρηματοδότησης με σκοπό την επίτευξη των τοπικών στόχων (Menter Mòn, Ουαλία, ΗΒ)

Όπως και στην περίπτωση της ΟΤΔ/FLAG στην Ελλάδα, το Menter Mòn στην Ουαλία καταδεικνύει πώς ένας ισχυρός φορέας τοπικής ανάπτυξης μπορεί να συνδυάσει διάφορα ταμεία και να αντιμετωπίσει ευρύ φάσμα ζητημάτων ενώ εφαρμόζει τη συμμετοχική προσέγγιση και την πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων που διέπει την ΤΑΠΤΟΚ. Η εμπειρία του δείχνει ότι η τοπική ανάπτυξη απαιτεί χρόνο και ότι η επιτυχία εξαρτάται από το συνδυασμό διαθέσιμων ευκαιριών υποστήριξης σε κάθε περίοδο χρηματοδότησης προς ένα μακροχρόνιο όραμα ανάπτυξης.

Το Menter Mòn είναι μια ΟΤΔ και μία μη κερδοσκοπική επιχείρηση που ανήκει στην κοινότητα. Συστήθηκε το 1995, στο ξεκίνημα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER II, προκειμένου να υλοποιεί προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης στη νήσο Anglesey. Απαρτίζεται από δώδεκα διευθυντές που ορίζονται από τον ιδιωτικό και τον εθελοντικό τομέα.

Αρχικά, εστίασε στην «εμψύχωση» των αγροτικών περιοχών της νήσου Anglesey, οι οποίες είχαν χάσει πολλές βασικές παροχές. Το έργο της εμψύχωσης συνίστατο στο να πειστούν οι τοπικές κοινότητες ότι θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης και αποτελούσε αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας LEADER II στην περιοχή.

Ο ευρύτερος στρατηγικός στόχος του Menter Mòn είναι η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας με όσα μέσα διαθέτει και με σεβασμό στις αρχές κοινωνικής επιχείρησης. Συγκεκριμένα, στόχος του είναι να προωθήσει την επιχειρηματικότητα σε περιοχές που αντιμετωπίζουν δύσκολες προκλήσεις και να δημιουργήσει βιώσιμες κοινωνικές επιχειρήσεις που εξυπηρετούν την κοινότητα και προσφέρουν απασχόληση.

Αυτή η **ευρύτερη στρατηγική προσέγγιση** εξισορροπείται με έναν υψηλού βαθμού πραγματιστικό καιροσκοπισμό, με την αντιστοίχιση των διαθέσιμων πόρων στις εντοπισμένες ανάγκες και ευκαιρίες. Η μακροπρόθεσμη εξέλιξη της στρατηγικής προσέγγισης έχει επηρεαστεί από τις ευκαιρίες που προσφέρουν τα διάφορα προγράμματα από το 1995.

Έχοντας αρχικά ως επίκεντρο το LEADER, ο φορέας εξελίχθηκε σε έναν οργανισμό τοπικής ανάπτυξης ευρείας βάσης, που προσέλκυσε χρηματοδότηση 50 € εκ. και απασχολεί 35 υπαλλήλους. Οι δραστηριότητές του επεκτείνονται πλέον εκτός της νήσου, σε άλλες περιοχές της Ουαλίας. Με χρηματοδότηση από διάφορα προγράμματα της ΕΕ και της Ουαλίας, συμβάλλει στην αποκατάσταση των πόρων της κοινότητας, τη στήριξη εκδηλώσεων, τη σύσταση κοινωνικών επιχειρήσεων και την προώθηση της τοπικής κληρονομιάς. Οι αλλαγές που έχουν συντελεστεί με τον καιρό στο λειτουργικό περιβάλλον επέφεραν τροποποιήσεις στο επιχειρηματικό μοντέλο του φορέα ώστε να διασφαλιστεί η μακροχρόνια οικονομική βιωσιμότητά του. Συνεπώς, το Menter Mòn δεν αποφάσισε μόνο να αναπτύξει εναλλακτικές πηγές εισοδήματος, αλλά και να αγοράσει ιδιοκτησίες, όπως το κτίριο όπου στεγάζεται.

Τα κονδύλια της ΕΕ έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ενεργοποίηση της διαδικασίας τοπικής ανάπτυξης. Αρχικά, εκτός από το LEADER II, το Menter Mòn λειτούργησε και με χρηματοδότηση από το Στόχο 1 του ΕΤΠΑ, ενώ συνέχισε να χρησιμοποιεί τα Διαρθρωτικά Ταμεία κατά τη διάρκεια του LEADER+.

Την περίοδο 2007-2013, ο φορέας έλαβε χρηματοδότηση από διάφορα προγράμματα της ΕΕ, όπως:

- > περίπου 2.3 € εκ. από το LEADER (Άξονας 4 του ΕΓΤΑΑ) και 830.000 € από τον Άξονα 4 του ΕΤΑ προκειμένου να υλοποιήσει τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης (ΣΤΑ).
- > 2.7 € εκ. από τον Άξονα 3 του ΕΓΤΑΑ (διαφοροποίηση και ποιότητα ζωής – που υλοποιήθηκε κυρίως μέσω της ΟΤΔ).

- > 5.2 € εκ. από το ΕΚΤ για το έργο *Shaping the Future* (που στήριξε την μετάβαση 1400 υπαλλήλων του πυρηνικού σταθμού Wylfa σε άλλες θέσεις εργασίας, μετά το κλείσιμο του αντιδραστήρα στα τέλη του 2015).
- > Σχεδόν 5.2 € εκ. από το ΕΤΠΑ, στο πλαίσιο του προγράμματος Cyfenter, με σκοπό να προσφέρει οικονομική υποστήριξη σε κοινωνικές επιχειρήσεις (υλοποιήθηκε στις τέσσερις κομητείες της Βορειοδυτικής Ουαλίας).

Σήμερα, το εισόδημα του Menter Μόν προέρχεται από επιδοτήσεις και εμπορικές δραστηριότητες. Υποβάλλει προσφορές για κυβερνητικές συμβάσεις με την Ουαλία και το ΗΒ σε τομείς όπως η υποστήριξη επιχειρήσεων ή απασχόλησης και διαχειρίζεται επίσης τις δικές του επιχειρήσεις, που περιλαμβάνουν μια μονάδα ανάπτυξης τροφίμων, καταλύματα με αυτοτροφοδοσία, μια χωματερή ογκωδών απορριμμάτων, υπηρεσίες φυσικού τοπίου και υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα περιβάλλοντος.

Η κοινωνική οικονομία, η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η κοινοτική κυριότητα παραμένουν στο επίκεντρο της στρατηγικής προσέγγισης του οργανισμού. Οι επιχειρήσεις που διαχειρίζεται το Menter Mòh, οι οποίες είναι ταυτόχρονα κοινωνικές επιχειρήσεις, υπάγονται σε αυτή τη λογική. Το Menter Mòh πιστεύει ότι πρέπει να **αναπτυχθούν οι ικανότητες των κοινωνικών επιχειρήσεων και των κοινοτικών οργανισμών** προκειμένου να αγοράζουν, να αναπτύσσουν και να διαχειρίζονται τους πόρους τους. Ο πρωταρχικός στόχος είναι η επίτευξη της αυτοσυντήρησης και η αντικατάσταση της εξάρτησης από επιχορηγήσεις με μεγαλύτερο προσανατολισμό αγοράς.

Η προσέγγιση LEADER/ΤΑΠΤΟΚ διαπνέει όλες τις δραστηριότητες του Menter Μόν. Ωστόσο, ήταν πάντα σαφές ότι οι στρατηγικές των ΟΤΔ και των FLAG δεν αρκούσαν για να διασφαλίσουν ένα γενικό υψηλό επίπεδο ανάπτυξης και ότι χρειαζόταν ένα βασικό όραμα για την περιοχή. Η συγκέντρωση διαφορετικών πηγών χρηματοδότησης θεωρήθηκε αποφασιστικός παράγοντας για να υιοθετηθεί μια ευρύτερη στρατηγική ανάπτυξης. Η ΣΤΑ LEADER για τη νήσο Anglesey για την περίοδο 2014-2020 έχει σχεδιαστεί για να λειτουργήσει ως ένα εργαστήριο καινοτομίας που θα συμπληρώνει τα παραδοσιακά προγράμματα της ΕΕ. Η ΣΤΑ υπογραμμίζει την περιφερειακή ακτίνα δράσης του Menter Μόν, η οποία συνδέεται στενά με μια σειρά περιφερειακών στρατηγικών που υπερβαίνουν τα όρια της αρχικής ΟΤΔ (τη νήσο Anglesey) καλύπτοντας όλη τη Βορειοδυτική Ουαλία.

Με τη συμμετοχή του, από την αρχή, σε έργα χρηματοδοτούμενα από άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Menter Μόν απέκτησε σημαντική εμπειρία στην ενσωμάτωση των ΕΔΕΤ. Για παράδειγμα, πολλές νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις με καινοτόμες ιδέες εντοπίζονται για πρώτη φορά μέσω του LEADER. Σύμφωνα με την στρατηγική της ΟΤΔ Anglesey, παραπέμπονται στη συνέχεια σε δυνητική υποστήριξη στο πλαίσιο των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ. Η κατάσταση είναι παρόμοια για άτομα και επιχειρήσεις με ανάγκες εκπαίδευσης που εντοπίζονται μέσω του LEADER και, εν συνεχεία, παραπέμπονται στο ΕΚΤ για υποστήριξη. Για τη διευκόλυνση αυτής της διαδικασίας, το Menter Μόν διατηρεί μια βάση δεδομένων των υπηρεσιών που διατίθενται μέσω των παραδοσιακών προγραμμάτων των ΕΔΕΤ. Επίσης, η ευαισθητοποίηση του προσωπικού σχετικά με τα όρια της δυνατότητας επέμβασης του LEADER είναι καθοριστικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι δίνονται οι σωστές συμβουλές στους δυνητικούς δικαιούχους.

Ένα παράδειγμα της μακρόχρονης εργασίας του φορέα σε μια πρωτοβουλία ολοκληρωμένης ανάπτυξης είναι ένα έργο που ξεκίνησε στο πλαίσιο του LEADER II στα τέλη του '90: η ιδέα μετατροπής των περιπάτων ψυχαγωγίας σε τομέα οικονομικής ανάπτυξης. Προς τούτο, το Menter Môn διευκόλυνε τη συνεργασία μεταξύ ομάδων βαδίσματος, ιδιοκτητών, αγροτικών συνδικάτων, δωματίων με πρωινό (B&B), καταλυμάτων αυτοτροφοδοσίας, ομάδων κληρονομιάς, φορέων συντήρησης και αρχών μεταφορών.

Βασική απόρροια της συνεργασίας αυτής είναι η εμπειρία του Παράκτιου Μονοπατιού, που δημιουργήθηκε βάσει των ακόλουθων στοιχείων:

- > το Παράκτιο Μονοπάτι Anglesey (125 χλμ.)
- > τα 'Saints Walks' (8 x 8 χλμ.)
- > το φεστιβάλ βαδίσματος του Anglesey (που κλείνει δέκα χρόνια ζωής)
- > το δίκτυο αγροτουρισμού του Anglesey (17 μέλη).

Εκτιμάται ότι αυτά τα διαφορετικά προϊόντα προσελκύουν πάνω από 300.000 άτομα ετησίως. Περίπου 150.000 έρχονται από άλλες περιοχές, ενώ οι μισοί εξ αυτών δηλώνουν ότι το περπάτημα είναι ο βασικός λόγος της επίσκεψής τους. Ο οικονομικός αντίκτυπος υπολογίζεται σε περίπου 16€ εκ. ετησίως⁴.

Η εμπειρία του Παράκτιου Μονοπατιού, μια καινοτομία στη συγκεκριμένη μορφή τουρισμού του νησιού που, στη συνέχεια, ενσωματώθηκε με την υποστήριξη του Συμβουλίου Κομητείας του Anglesey. Η νέα ΣΤΑ για το Anglesey προβλέπει περαιτέρω ανάπτυξη του παράκτιου μονοπατιού όπως η ανάπτυξη ενός θέματος σχετικά με την ποδηλασία. Η ποδηλασία προσφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη για το Anglesey και πρόκειται να στηρίξει πέντε νέους θεματικούς δακτυλίους που προκύπτουν από το παράκτιο μονοπάτι, οι οποίοι θα συμπληρώσουν τις δραστηριότητες βάδισης κατά τη νεκρή περίοδο.

Αναφορικά με την οργάνωση της περιόδου 2014-2020, η Ουαλική Κυβέρνηση ενθάρρυνε τις ΟΤΔ του LEADER να εντοπίσουν ευκαιρίες δια-κομητειακής συνεργασίας. Έτσι, οι ΟΤΔ των κομητειών Anglesey και Gwynedd συμφώνησαν επισήμως να συνάψουν εταιρική σχέση. Οι αντίστοιχες ΣΤΑ προβλέπουν δέσμευση για δια-εδαφική συνεργασία.

Επιπλέον, το Menter Môn λειτουργεί σήμερα ως υπόλογος φορέας και για τις δύο ΟΤΔ με κοινή οικονομική και διοικητική ομάδα για διοικητική αποτελεσματικότητα.

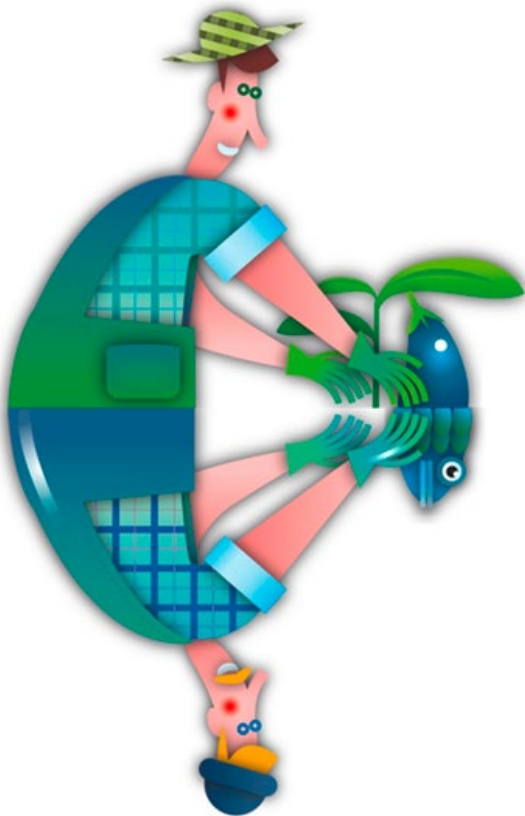
Στο πλαίσιο της αλιευτικής ΤΑΠΤΟΚ, την περίοδο 2007-2013, υπήρχε μόνο μια FLAG που κάλυπτε τις δύο χώρες και διοικούταν από το Menter Môn. Ωστόσο, δεδομένου ότι η διαδικασία εκκίνησης του ΕΤΘΑ δεν ξεκίνησε στην Ουαλία τη στιγμή της σύνταξης του παρόντος, δεν γνωρίζουμε εάν η προσέγγιση θα συνεχίσει την περίοδο 2014-2020.

Πράγματι, στις αρχές του 2016, το LEADER ήταν η μόνη επιβεβαιωμένη πηγή ευρωπαϊκής χρηματοδότησης για την περίοδο 2014-2020, αλλά το Menter Môn αναμένει και άλλη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, παρόμοια με αυτή της προηγούμενης περιόδου, μόλις τεθούν σε λειτουργία τα σχετικά προγράμματα. Για παράδειγμα, έχει ήδη υποβάλει αίτηση για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης οικοσυστημάτων υπό το μέτρο συνεργασίας του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης του ΕΓΤΑΑ.

Η αναμενόμενη χρηματοδότηση LEADER για όλη την περίοδο, για τις δύο ΟΤΔ, ανέρχεται σε περίπου 9,2 € εκ., δηλ. είναι πολύ υψηλότερη από αυτή της προηγούμενης περιόδου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι για την περίοδο 2014-2020, η Ουαλική Κυβέρνηση αποφάσισε να ενσωματώσει το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης του πρώην Άξονα 3 (το οποίο έχουν ήδη λάβει οι ΟΤΔ) απευθείας στις ΣΤΑ του LEADER. Στόχος της απόφασης είναι να διευκολύνει την υλοποίηση του ΠΑΑ, αλλά ταυτόχρονα αναγνωρίζει την ανάγκη αύξησης της αποτελεσματικότητας των στρατηγικών LEADER, παρέχοντας μεγαλύτερη υποστήριξη στις κυριότερες δράσεις. Έτσι, το LEADER θα επεκταθεί σταδιακά και πέραν των πιλοτικών και καινοτόμων δράσεων αναλαμβάνοντας βασικότερο ρόλο στην εδαφική ανάπτυξη.

2.3. Συνεργασία των ΟΤΔ και των FLAG για την επίτευξη κοινών στόχων (Απουλία, Ιταλία)

Στην Απουλία, οι φορείς τοπικής ανάπτυξης προδίκασαν μια απόφαση σε περιφερειακό επίπεδο επιλέγοντας την ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση. Οι ΟΤΔ και οι FLAG ανέλαβαν την πρωτοβουλία να εκκινήσουν μια κοινή εξέταση των δυνητικών οφελών μιας συστράτευσης δυνάμεων. Η διαδικασία αυτή οδήγησε στη βελτίωση της συνεργασίας και του συντονισμού των αντίστοιχων ΣΤΑ για την περίοδο 2007-2013, ενώ αναμένεται τώρα να περάσουν στο επόμενο επίπεδο μέσω των στρατηγικών πολλαπλής χρηματοδότησης για την περίοδο 2014-2020.

▲ Κοινή προώθηση γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων

Στην Ιταλία, την περίοδο 2007-2013, υπήρχαν 192 ΟΤΔ και 43 FLAG. Εξ αυτών, 59 ΟΤΔ μοιράζονταν μέρος της επικράτειάς τους με μια FLAG. Στην περιφέρεια της Απουλίας, δύο γειτονικές εταιρικές σχέσεις – η ΟΤΔ της Ponte Lama και η FLAG της Terre di Mare – ανέπτυξαν στενή συνεργασία, που ενισχύθηκε εν μέρει από τη δυνατότητα των περιφερειακών αρχών της Απουλίας να προτείνουν μια προσέγγιση πολλαπλής χρηματοδότησης για την ΤΑΠΤΟΚ στο μέλλον.

Ήδη την περίοδο 2007-2013, οι στρατηγικές των δυο οντοτήτων είχαν πολλά κοινά: οι ΟΤΔ είχαν ως στόχο να αυξήσουν την αξία των τοπικών αγροδιατροφικών πόρων και να ενισχύσουν το ρόλο των αγροτών στην διατροφική αλυσίδα, ενώ οι FLAG προσέβλεπαν στην αύξηση της αξίας των τοπικών αλιευτικών πόρων και την ενίσχυση του ρόλου των αλιέων στην αλιευτική διατροφική αλυσίδα. Αμφότερες βοήθησαν τους παραγωγούς να οργανωθούν καλύτερα και να εκπονήσουν σημαντικές προωθητικές εκστρατείες σχετικά με την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον τουρισμό. Από τα τέλη του 2014, οι ΟΤΔ και οι FLAG συνεργάζονται, οργανώνουν κοινές συναντήσεις ενδιαφερόμενων φορέων για να συζητήσουν για τη μελλοντική (2014-2020) στρατηγική, δημιουργώντας δεσμούς μεταξύ των διαχειριστών των έργων, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ τους και αναπτύσσοντας ένα κοινό σήμα για τα αγροτικά και αλιευτικά προϊόντα της περιοχής.

Οι ΟΤΔ και οι FLAG συμμετείχαν επίσης σε δραστηριότητες συνεργασίας με σκοπό την αύξηση της αξίας των δύο τομέων πρωτογενούς παραγωγής της περιοχής με συντονισμένο τρόπο. Η συνεργασία αυτή δημιούργησε νέες ευκαιρίες για την κοινή εμπορία αγροτικών και αλιευτικών προϊόντων μέσω πρωτοβουλιών άμεσων πωλήσεων και τοπικών αγορών, καθώς και μέσω μιας σειράς ενδιαμέσων, όπως

τοπικές επιχειρήσεις τροφοδοσίας, ομάδες προμηθειών δεοντολογικού χαρακτήρα («ethical purchasing») και πελάτες του δημόσιου τομέα όπως κυλικεία σχολείων και νοσοκομείων. Σε κάθε περίπτωση, όταν προωθούνται τοπικά αγροτικά προϊόντα, αναφέρονται και τα αλιευτικά προϊόντα, και αντίστροφα. Οι ΟΤΔ και οι FLAG, για παράδειγμα, οργάνωσαν τέσσερις κοινές εκδηλώσεις για να προωθήσουν τα τοπικά αγροτικά και αλιευτικά προϊόντα, το «Mercato dalla terra al mare». Ενώ η ΟΤΔ χρηματοδότησε τον εξοπλισμό αυτών των γεγονότων της αγοράς, η FLAG χρηματοδότησε τις δραστηριότητες εμπύχωσης όπως την επίδειξη μαγειρικής (show-cooking). Κατά το πρώτο έτος της συνεργασίας, παρατηρήθηκε ήδη μια θετική επίπτωση στις πωλήσεις των δύο τομέων.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς των ΟΤΔ και των FLAG πιστεύουν ότι η μονοτομεακή προσέγγιση δεν αρκεί πια για να εξαλειφθούν ορισμένα εμπόδια στην ανταγωνιστικότητα της περιοχής τους. Συνεπώς, σχεδιάζουν να θέσουν σε εφαρμογή μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση για την οικονομική ανάπτυξη δημιουργώντας οριζόντιους και κάθετους συνδέσμους μεταξύ του αγροτικού και αλιευτικού τομέα καθώς και με άλλους τομείς, όπως η βιοτεχνία, οι κοινωνικές δραστηριότητες, το λιανικό εμπόριο και ο τουρισμός.

Η στενή συνεργασία που καθιερώθηκε την περίοδο 2007-2013 συνέβαλε στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των αγροτικών και αλιευτικών ενδιαφερόμενων φορέων και τους έδωσε τη δυνατότητα να αναζητήσουν ευκαιρίες για συνεργασία διασφαλίζοντας συγχρόνως μια ισορροπημένη κατανομή των οφελών μεταξύ των δύο τομέων. Το Φεβρουάριο 2016, οι δύο ομάδες ξεκίνησαν δραστηριότητες κοινής εμπύχωσης και ανάπτυξης στρατηγικής για τη νέα περίοδο ενώ συζήτησαν τη δυνατότητα συγχώνευσης τους σε μια ομάδα πολλαπλής χρηματοδότησης με κοινή στρατηγική.

**MERCATO
DALLA TERRA AL MARE**
Viaggio tra le eccellenze autentiche dei territori
Venerdì 10 e sabato 11 luglio
ore 19:00 - 24.00
Porto di Bisceglie - Via Nazario Sauro
**GAL
PONCE LAMA**

**Degustazione e vendita dei
prodotti dell'agricoltura, della
pesca e dell'artigianato.**

**LABORATORI
DEL GUSTO
2015**
*il pescato locale
nella tradizione culinaria
di Bisceglie, Giovinazzo e Molfetta.*
BISCEGLIE 11 LUGLIO
Zona porto ore 20:00
**GAC
ZONA DI MARE**

▲ Διαφημιστική αφίσα για την εκδήλωση Laboratori del gusto

2.4. Οι προκλήσεις εξάπλωσης της ΤΑΠΤΟΚ στις αστικές περιοχές (Χάγη, Κάτω Χώρες)

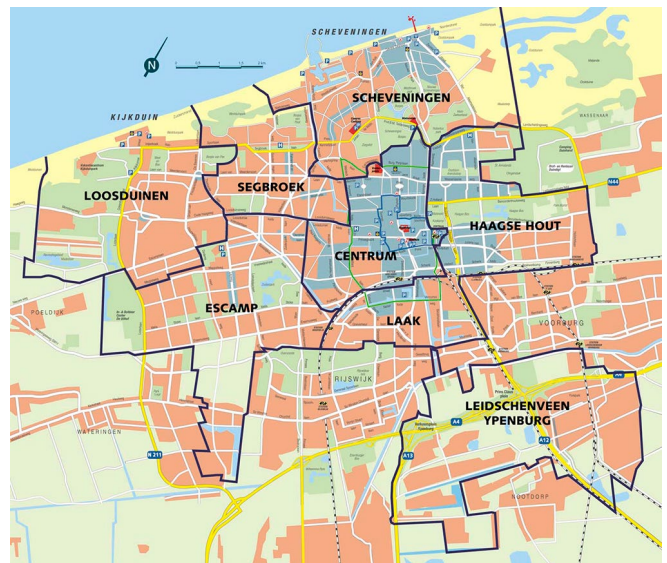
Δεδομένου ότι η προσέγγιση της ΤΑΠΤΟΚ είναι νέα στο ΕΤΠΑ, η περίπτωση του Scheveningen στη Χάγη είναι ένα από τα ελάχιστα παραδείγματα που είναι διαθέσιμα κατά τη συγγραφή του παρόντος σχετικά με την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ σε αστικό πλαίσιο. Ωστόσο, αποτελεί ένα ενδιαφέρον παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η ΤΑΠΤΟΚ χρησιμοποιείται σε μια νέα περιοχή παρέμβασης και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο εδαφικής ανάπτυξης (σε αυτή την περίπτωση οι ΟΕΕ).

Από το 1994, ο Δήμος της Χάγης παίζει το ρόλο του ενδιάμεσου φορέα στην υλοποίηση του ΕΤΠΑ. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της πόλης για την περίοδο 2014-2020 εγκρίθηκε το Δεκέμβριο 2014 και προβλέπει τη χρήση της προσέγγισης ΤΑΠΤΟΚ σε ένα τμήμα της πόλης, την περιοχή Scheveningen, στο πλαίσιο μιας Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης⁵ (ΟΕΕ) που απευθύνεται σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές.

Η ΟΕΕ χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και καλύπτει τις ακόλουθες προτεραιότητες:

- > ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας,
- > προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.
- > προώθηση κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας.

Στόχος του είναι η βελτίωση της σχέσης μεταξύ του εργατικού δυναμικού και της ζήτησης δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας μέσω της τόνωσης της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, εκπαιδευτικών οργανισμών και της κυβέρνησης και η βελτίωση της ελκυστικότητας των αστικών περιοχών για επένδυση μέσω της ανάπτυξης υψηλής ποιότητας και προσβάσιμων επιχειρηματικών τοποθεσιών.

Μια από τις περιοχές με το υψηλότερο δυναμικό ανάπτυξης στην πόλη είναι η παράκτια περιοχή Scheveningen, όπου το λιμάνι και η παραλία θεωρούνται ως δύο σημαντικοί πόροι. Με βάση τις προκλήσεις (π.χ. την παρουσία υψηλού αριθμού ανειδίκευτων αιτούντων εργασία) και το δυναμικό του Scheveningen, η πόλη αποφάσισε να στηρίξει την ανάπτυξη μιας στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ, στο πλαίσιο της συνολικής αστικής στρατηγικής ΟΕΕ.

5 Οι Ολοκληρωμένες Εδαφικές Επενδύσεις (ΟΕΕ) αποτελούν ένα εργαλείο υλοποίησης εδαφικών στρατηγικών (π.χ. μιας μητροπολιτικής περιοχής) με εγκάρσιο τρόπο, συνδυάζοντας διάφορα ταμεία ή διαφορετικές προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος, βλ. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_en.pdf

▲ Συζήτηση ενδιαφερόμενων φορέων στο Scheveningen

Μέσω της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ, η πόλη ελπίζει ότι θα τυνώσει την απασχόληση στην περιοχή Scheveningen, εστιάζοντας στην ανάπτυξη του λιμανιού και του αλιευτικού τομέα και βελτιώνοντας την ελκυστικότητα της περιοχής για τους τουρίστες. Εντούτοις, η επίτευξη αυτού του αποτελέσματος και της σχετικής οικονομικής ανάπτυξης του Scheveningen εξαρτάται από την εμπλοκή των τοπικών εταίρων και κυρίως των επιχειρήσεων. Επίσης, πρέπει να επιδιώκεται η στενή συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και του τοπικού πληθυσμού ώστε να διασφαλιστεί η κατάλληλη ευθυγράμμιση των μακροπρόθεσμων στόχων των δύο πλευρών.

Κατά συνέπεια, η πόλη αποφάσισε να επιτρέψει στους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς στο Scheveningen να αναλάβουν τον έλεγχο της διαδικασίας αναπτύσσοντας τη δική τους στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο της ΟΕΕ. Γ' αυτόν το σκοπό, δόθηκε χρηματοδότηση 1,2 €, εκ. εκ των οποίων τα 432.000 ευρώ προήλθαν από το ΕΤΠΑ και τα υπόλοιπα από τον προϋπολογισμό της πόλης και συνεισφορές ιδιωτικών εταίρων.

Συστήθηκε μια τοπική εταιρική σχέση, με τη μορφή ιδρύματος, η οποία περιλαμβάνει εκπροσώπους των ΜΜΕ, των τομέων πολιτισμού και αθλητισμού και κατοίκους της πόλης. Πρόεδρος της εταιρικής σχέσης ορίστηκε μια ισχυρή και ανεξάρτητη προσωπικότητα. Αξιωματούχοι της πόλης συνέβαλαν ως διαμεσολαβητές, χωρίς ωστόσο να επιβάλουν τις προσωπικές τους απόψεις και γνώμες.

Οι εταίροι σχεδίασαν μια ανάλυση SWOT της περιοχής και μια στρατηγική που προσβλέπει στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης για την τοπική κοινότητα, κυρίως για ανειδίκευτους αιτούντες εργασία. Η τοπική στρατηγική εστιάζει στα ακόλουθα βασικά θέματα:

- > η περιοχή Scheveningen ως παραθαλάσσιο θέρετρο,
- > η οικονομία του λιμένα,
- > η ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής.

Η εταιρική σχέση σχεδιάζει να στηρίξει κυρίως έργα μικρής κλίμακας με πιλοτικό χαρακτήρα. Οι ομάδες στόχος περιλαμβάνουν υφιστάμενες επιχειρήσεις, νέες επιχειρήσεις, κατοίκους, νέους και φοιτητές, ηλικιωμένους και τον τομέα του αθλητισμού.

Συνολικά, η διαδικασία ανάπτυξης της στρατηγικής υπήρξε μια θετική εμπειρία. Οι τοπικοί παράγοντες ανέπτυξαν ένα ισχυρό αίσθημα κυριότητας της στρατηγικής και το επίπεδο εμπλοκής των κατοίκων ήταν υψηλό. Οι κύριες προκλήσεις είναι η διασφάλιση της οικονομικής ρευστότητας του έργου και η αποσαφήνιση του νέου ρόλου της διαχειριστικής αρχής και της επιτροπής παρακολούθησης με την ανάληψη κάποιων λειτουργιών τους από την ΟΤΔ.

Όσον αφορά την υλοποίηση της στρατηγικής, η πόλη θα βοηθήσει την εταιρική σχέση σε διοικητικά θέματα ενώ ο ρόλος των εκπροσώπων του δημόσιου τομέα δεν έχει καθοριστεί ακόμα.

2.5. Εμπειρία σε τοπικό επίπεδο

Όπως είδαμε, ο συντονισμός μεταξύ των ταμείων σε τοπικό επίπεδο μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της οργάνωσης της εταιρικής σχέσης, της ανάπτυξης της στρατηγικής και του ορισμού της περιοχής. Μπορεί να διευκολυνθεί μέσω ενός ειδικά σχεδιασμένου μοντέλου ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση, ή με πιο οργανικό τρόπο όπου οι τοπικοί φορείς θα βρουν τα δικά τους μέσα συντονισμού της διαθέσιμης χρηματοδότησης για την τοπική ανάπτυξη. Τα παραπάνω παραδείγματα καταδεικνύουν την ποικιλομορφία των λύσεων.⁶

Η ενσωμάτωση των ταμείων σε τοπικό επίπεδο μπορεί να επηρεαστεί από τις επιλογές που γίνονται στο επίπεδο της εταιρικής σχέσης.

Το Menter Mòh και η ETAL αποτελούν παραδείγματα μιας μακροπρόθεσμης διαδικασίας ανάπτυξης που ξεκίνησε με τις πρώτες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες LEADER και δείχνουν ότι η **τοπική ανάπτυξη απαιτεί χρόνο** και ότι η ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση μπορεί να αναπτυχθεί καλύτερα σε άνω της μιας περιόδου χρηματοδότηση, έχοντας ως βάση **σταθερές δομές υλοποίησης** και έμπειρο προσωπικό σε τοπικό επίπεδο.

Ανεξάρτητα από τους στόχους και τις προτεραιότητες των προγραμμάτων χρηματοδότησης από την μια περίοδο στην άλλη, μια εταιρική σχέση πρέπει να είναι αρκετά ισχυρή (μεταξύ άλλων από οικονομική άποψη) για να αναπτύξει και να επιδιώξει τους **μακροπρόθεσμους στρατηγικούς της στόχους**.

Με σταθερή εξέλιξη από την ίδρυσή του, τη δεκαετία του '90, το Menter Mòh (στη νήσο Anglesey) και η ETAL (Λέσβος) δημιουργήθηκαν κυρίως για να υλοποιήσουν την πρωτοβουλία LEADER. Έκτοτε, αυτές οι δύο εταιρικές σχέσεις έχουν επιλέξει σε μεγάλο βαθμό την ΤΑΠΤΟΚ ως προτιμώμενη μέθοδο σχεδιασμού και υλοποίησης των διαδικασιών τοπικής ανάπτυξής τους. Αυτό συνέβη ανεξάρτητα από τη δυνατότητά να χρησιμοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα ταμεία στην επικράτειά τους για μια ενιαία στρατηγική

ή να αξιοποιήσουν ορισμένους τύπους χρηματοδότησης εκτός του εύρους της ΤΑΠΤΟΚ.

Η ΟΤΔ ως φορέας λήψης αποφάσεων για την ΤΑΠΤΟΚ δρα εντός του λειτουργικού πλαισίου του φορέα τοπικής ανάπτυξης, που μπορεί να είναι ένας υπόλογος φορέας και μοχλός της αναπτυξιακής διαδικασίας (όπως στην Ουαλία), ή ο παράγοντας τοπικής ανάπτυξης που προβλέπεται στο εθνικό/περιφερειακό σύστημα εφαρμογής των ΕΔΕΤ (όπως στην Ελλάδα). Συνεπώς, είναι σημαντικό να υπάρχει **σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων και λήψης αποφάσεων**, κυρίως κατά τη διαχείριση διαφόρων ταμείων που εφαρμόζουν διαφορετικούς κανόνες και διαδικασίες. Ένας έμπειρος οργανισμός τοπικής ανάπτυξης μπορεί να κατευθύνει τους δικαιούχους προς τις κατάλληλες πηγές χρηματοδότησης.

Η συνεργασία μεταξύ της ΟΤΔ και της FLAG στην Απουλία εστιάζει στο συγκερασμό δύο ανεξάρτητα διαχειριζόμενων διαδικασιών ΤΑΠΤΟΚ με σκοπό τη δημιουργία μιας βάσης πολλαπλής χρηματοδότησης. Δείχνει τη σημασία των **τοπικών φορέων που εμπλέκονται σε ένα πλαίσιο πολλαπλής χρηματοδότησης καθιστώντας σαφές ποια ομάδα ενδιαφερόμενων φορέων εκπροσωπούν** και τι αναμένουν να κερδίσουν από τη συμμετοχή τους σε αυτό το ευρύτερο δίκτυο. Η καλή θέληση και μια ανοιχτή στάση μεταξύ των εμπλεκόμενων αποτελούν βασικά συστατικά επιτυχίας των εταιρικών σχέσεων ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση.

Το Scheveningen αποτελεί πρόσφατο παράδειγμα μιας αστικής πρωτοβουλίας ΤΑΠΤΟΚ με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ. Δεδομένου ότι η ΤΑΠΤΟΚ είναι νέο εργαλείο στην αστική ανάπτυξη, το επίπεδο φιλοδοξιών είναι, εύλογα, σχετικά χαμηλό παρόλο που υπάρχει σαφής δυνατότητα ενσωμάτωσης περισσότερων ταμείων στην ΣΤΑ του Scheveningen μακροπρόθεσμα. Το παράδειγμα αυτό δείχνει επίσης ότι οι τοπικές αρχές μπορούν να δώσουν το αρχικό έναυσμα για την ανάπτυξη της εταιρικής σχέσης. Δείχνει επίσης ότι η εφαρμογή της μεθόδου ΤΑΠΤΟΚ είναι δυνατή παρόλο που αυτό δεν προβλέπεται ειδικά στο σχετικό πρόγραμμα. Οι ενδιαφερόμενες περιοχές μπορούν να επωφεληθούν από τη διοικητική ευελιξία μιας ΟΕΕ που χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ/ΕΚΤ, κυρίως στο αστικό πλαίσιο.

6 Βλ. τα διάφορα μοντέλα που περιγράφονται στην Καθοδήγηση για τους τοπικούς φορείς σχετικά με την ΤΑΠΤΟΚ, κεφάλαιο 6.4 http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf

Οι στρατηγικές προτεραιότητες και η διαθεσιμότητα των πηγών χρηματοδότησης θα έχουν αμοιβαία επιρροή και αντίκτυπο στην υλοποίηση και το συντονισμό των ταμείων σε τοπικό επίπεδο.

Σε κάθε παράδειγμα, υπάρχει **σαφής εστίαση σε ένα μικρό αριθμό βασικών στρατηγικών θεμάτων** που προσπαθεί να αντιμετωπίσει η ΟΤΔ και βάσει των οποίων σχεδιάζει την αναπτυξιακή της στρατηγική. Επιπλέον, οι περιπτώσεις του Menter Mōn και της Λέσβου δείχνουν ότι πρέπει να υπάρχει ευρύτερη αναπτυξιακή στρατηγική, πέραν του τυπικού και ειδικού πλαισίου χρηματοδότησης. Ωστόσο, η συμπληρωματικότητα των διαφόρων ταμείων παίζει ζωτικής σημασίας ρόλο στην επίτευξη των ευρύτερων στρατηγικών στόχων. Το Menter Mōn και η Λέσβος κατάφεραν να πετύχουν αυτή την συμπληρωματικότητα και, συνεπώς, ήδη κατά τη διάρκεια της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου εργάστηκαν σε ένα πλαίσιο πολλαπλής χρηματοδότησης.

Στο μέλλον, η Λέσβος θα χρησιμοποιήσει το ελληνικό πλαίσιο της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση και, συνεπώς, θα εστιάσει σε μια ενιαία συνολική στρατηγική που συμπληρώνεται από τα παραδοσιακά ΕΔΕΤ και άλλες ευκαιρίες χρηματοδότησης. Το Menter Mōn θα ακολουθήσει την δική του προσέγγιση αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρουν τα διάφορα προγράμματα και σχήματα. Η φιλοσοφία του Menter Mōn συνίσταται στην χρήση της χρηματοδότησης της ΤΑΠΤΟΚ για πιλοτικές δράσεις με σκοπό να τις οδηγήσει στην αυτοσυντήρηση και να τις συνοδέψει στην κλιμακούμενη αναβάθμισή τους στο πλαίσιο των κύριων προγραμμάτων.

Τα παραδείγματα δείχνουν επίσης την επιρροή των δυνατοτήτων χρηματοδότησης στον ορισμό της περιοχής.

Η περιοχή λειτουργίας του Menter Mōn εξαρτάται από τις ανάγκες και την κλίμακα των παρεμβάσεων της και από το εάν αποτελούν μέρος της ΤΑΠΤΟΚ. Μπορεί να υπερβεί τα επίσημα όρια των περιοχών LEADER και ΕΤΘΑ, όταν, για παράδειγμα, συμμετέχει σε έργα ΕΤΠΑ. Η ευελιξία αυτή είναι σημαντική καθώς επιτρέπει στο Menter Mōn να αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο τόσο ως ΟΤΔ όσο και ως ένας αξιόπιστος φορέας ανάπτυξης.

Η κατάσταση διαφέρει στην Ελλάδα όπου οι αρχές έχουν αναθέσει στους Φορείς Τοπικής Ανάπτυξης να διαχειριστούν την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και, επομένως, να τηρούν τους σχετικούς κανονισμούς υλοποίησης. Όσον αφορά τους τομείς δράσης, διάφορα τμήματα της επικράτειας (παράκτια, αγροτικά) είναι επιλέξιμα για συγκεκριμένες πηγές χρηματοδότησης (ΕΤΘΑ/ΕΓΤΑΑ) και η υποστήριξη της ΕΤΑΛ χορηγείται αναλόγως.

Στην περίπτωση του Scheveningen, η εδαφική κάλυψη της ΤΑΠΤΟΚ σε αστικό πλαίσιο είναι από μόνη της περιορισμένη από το γεγονός ότι η στρατηγική εφαρμόζεται σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας. Ο γεωγραφικός περιορισμός της υποστήριξης του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ τίθεται ευθύς εξαρχής δεδομένου ότι λειτουργεί στο πλαίσιο μιας ΟΕΕ και ως ΕΤΘΑ, η ΤΑΠΤΟΚ δεν υλοποιείται στις Κάτω Χώρες.

3. Η χρήση της ΤΑΠΤΟΚ για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων των διαφόρων ΕΔΕΤ

Αφού εξετάσαμε ορισμένα παραδείγματα σχετικά με την πρακτική μορφή της πολλαπλής χρηματοδότησης σε τοπικό επίπεδο, το επόμενο κεφάλαιο παραθέτει τέσσερα παραδείγματα στρατηγικών προσεγγίσεων σε επίπεδο προγράμματος που δείχνουν πώς οι διαχειριστικές αρχές (ΔΑ) προτίθενται να χρησιμοποιήσουν την ΤΑΠΤΟΚ στα διάφορα ΕΔΕΤ. Τα ακόλουθα παραδείγματα επιλέχθηκαν για να παρουσιάσουν μια σειρά διαφορετικών στρατηγικών προσεγγίσεων ΤΑΠΤΟΚ που καλύπτουν και τα τέσσερα Ταμεία:

- > το ΕΤΘΑ (Βρετάνη, Γαλλία),
- > το ΕΓΤΑΑ (Αγγλία, ΗΒ),
- > το ΕΚΤ (Kujawsko-Pomorskie, Πολωνία),
- > το ΕΤΠΑ (Δημοκρατία της Τσεχίας).

Η οπτική της ΔΑ συμπληρώνεται σε κάθε περίπτωση με πληροφορίες από το τοπικό επίπεδο, σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αυτή η στρατηγική προσέγγιση μπορεί να λειτουργήσει στην πράξη. Έτσι, κάθε παράδειγμα έχει δύο σκέλη: το ένα παρουσιάζει όσα θέλει να πετύχει η ΔΑ με το συγκεκριμένο ταμείο στις περιοχές ΤΑΠΤΟΚ και το άλλο δείχνει πώς μπορεί να μεταφραστεί όλο αυτό σε μια συγκεκριμένη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.

3.1. Η ΤΑΠΤΟΚ στο ΕΤΘΑ: η εμπλοκή των αλιευτικών κοινοτήτων στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη της Βρετάνης

Στη Γαλλία, υπάρχει ένα ενιαίο επιχειρησιακό πρόγραμμα για το ΕΤΘΑ αλλά εφόσον η οικονομική ανάπτυξη ανήκει στις αρμοδιότητες των περιφερειών, περίπου 1/3 του προϋπολογισμού του προγράμματος κατανεμήθηκε σε 17 θαλάσσιες περιοχές που θα υλοποιήσουν την ΤΑΠΤΟΚ εκ μέρους της γαλλικής διαχειριστικής αρχής. Η διαχείριση των υπολοίπων ταμείων της ΕΕ που εμπλέκουν την ΤΑΠΤΟΚ γίνεται εξ ολοκλήρου σε περιφερειακό επίπεδο.

Η Βρετάνη είναι μια σημαντική γαλλική παράκτια περιοχή με ακτογραμμή 3.000 χλμ. και 95% των κατοίκων της ζουν σε απόσταση μικρότερη των 60 χλμ. από τη θάλασσα. Είναι επίσης η πρώτη περιφέρεια στη Γαλλία στον τομέα της αλιείας αφού 40% των εθνικών αλιευμάτων εκφορτώνονται εκεί. Ο τομέας αλιείας και υδατοκαλλιέργειας της περιοχής προσφέρει περισσότερες από 7.000 θέσεις εργασίας στη θάλασσα και περισσότερες από 4.000 θέσεις εργασίας στην επεξεργασία. Πέρα από την οικονομική ανάπτυξη του τομέα, η περιφερειακή κυβέρνηση έχει επίσης ως στόχο να διαφυλάξει τις ιστορικές και πολιτιστικές διαστάσεις αυτής της παράκτιας περιοχής.

Οι περιφερειακές αρχές πιστεύουν ακράδαντα στην προστιθέμενη αξία των τοπικών ολοκληρωμένων πολιτικών και στηρίζουν την ΤΑΠΤΟΚ σε όλη την περιοχή. Κατανεμήθηκαν 8,1 € εκ. από το ΕΤΘΑ (20% του προϋπολογισμού του ΕΤΘΑ της περιφέρειας) και 36,7 € ευρώ από το ΕΓΤΑΑ για την προσέγγιση αυτή.

Οι τοπικές ολοκληρωμένες στρατηγικές μπορούν να λάβουν πολλαπλή χρηματοδότηση για να καλύψουν τις αγροτικές, τις θαλάσσιες και τις αστικές περιοχές. Η χρηματοδότηση της ΤΑΠΤΟΚ δρομολογείται μέσω των 21 *Pays*,⁷ που είναι υπεύθυνες για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Το μοντέλο υλοποίησης της ΤΑΠΤΟΚ χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μιας ενιαίας προγραμματικής επιτροπής στο επίπεδο του *Pays*.

Οι στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ πρέπει να λάβουν υπόψη πέντε βασικές προτεραιότητες περιφερειακής ανάπτυξης: την οικονομία, τη θάλασσα, την προσβασιμότητα, τις συνθήκες διαβίωσης, την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον. Οι ΟΤΔ πρέπει να επιλέξουν έναν περιορισμένο αριθμό των στρατηγικών αυτών στόχων και να επιδείξουν προθυμία να αναζητήσουν καινοτόμες προσεγγίσεις και να συμπεριλάβουν στοιχεία δια-εδαφικής και διακρατικής συνεργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, για το ΕΤΘΑ, η περιφερειακή ΔΑ ελπίζει ότι οι FLAG θα χρησιμοποιήσουν τους προϋπολογισμούς τους για να προωθήσουν την καινοτομία: όχι απαραίτητα μια εξεζητημένη, ρηξικέλευθη ή έντασης τεχνολογίας καινοτομία αλλά μικρά έργα «χαμηλής τεχνολογίας» που μπορούν να αξιοποιήσουν τις δεξιότητες του τοπικού πληθυσμού και να αναπτύξουν ειδικές λύσεις για τις τοπικές προκλήσεις.

▲ Δεν είχα νέα σας

Ήδη, την περίοδο 2007-2013, μια σειρά καινοτόμων έργων έλαβαν υποστήριξη από τον Άξονα 4 του ΕΤΑ, και αποτελούν ένδειξη **του τύπου πρωτοβουλιών που ελπίζει να χρηματοδοτήσει η ΔΑ** την περίοδο 2014-2020. Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν:

- > Συνδυασμός υδατοκαλλιέργειας και παραγωγής φυκιών: με αυτόν τον τρόπο διαφοροποιείται η υδατοκαλλιέργεια μέσω μιας δραστηριότητας που μπορεί να οδηγήσει σε χρήσιμες συνέργειες, δεδομένου ότι τα φύκια και τα οστρακοειδή μπορούν να έχουν μια συμβιωτική σχέση. Αυτό το ολοκληρωμένο πολυτροφικό έργο υδατοκαλλιέργειας χρηματοδοτήθηκε από τον Άξονα 4 και υποστηρίζεται σήμερα από το Breizh Algues, το περιφερειακό πρόγραμμα για την ανάπτυξη της γεωργίας και τη χρήση των φυκιών.
- > “Panier de la mer” (καλάθι θαλασσινών) είναι ένας τρόπος συνδυασμού της κοινωνικής ολοκλήρωσης με την επεξεργασία των ψαριών. Οι αιτούντες εργασία βοηθούν στην επεξεργασία των απούλητων αλιευμάτων, παράγοντας υψηλής ποιότητας προϊόντα τα οποία πωλούνται στη συνέχεια κυρίως σε τράπεζες τροφίμων. Στο μέλλον, η εταιρεία προτίθεται να διαφοροποιηθεί με την παραγωγή βιολογικών φυκιών.

7 Στην Γαλλία, τα “Pays” είναι περιοχές που καλύπτουν πολλές κοινότητες και διαθέτουν ένα βαθμό γεωγραφικής, πολιτιστικής οικονομικής ή κοινωνικής συνοχής. Τα Pays (που πρέπει να συστηθεί ως δημόσιος οργανισμός) είναι υπεύθυνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών τους, μέσω της υλοποίησης ενός ‘χάρτη’, που αναπτύχθηκε σε συνεργασία με εκπροσώπους του τοπικού οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού και μη κερδοσκοπικού τομέα.

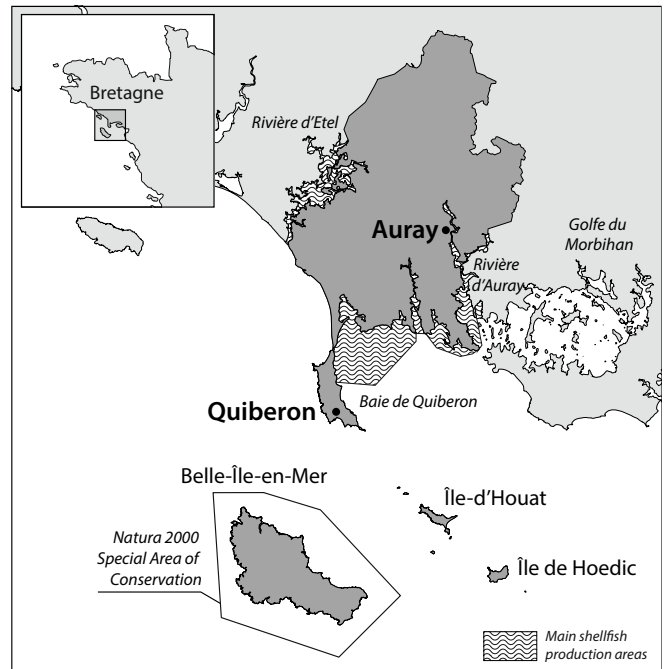
> Παρατηρητήριο νερού: η ποιότητα του νερού είναι μείζων ανησυχία στη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια. Ένα έργο του Άξονα 4 ανέπτυξε ένα σύστημα για να βοηθήσει τους παραγωγούς να συλλέξουν δεδομένα σχετικά με την ποιότητα του νερού και να πάρουν άμεσες πληροφορίες για οποιονδήποτε κίνδυνο μόλυνσης. Αυτό τους επιτρέπει να προστατεύσουν το απόθεμά τους και διευκολύνει τη συνεργασία τους με τους αγρότες σε αυτόν τον τομέα (η ζωική παραγωγή θεωρείται συχνά μια από τις βασικές πηγές μόλυνσης του νερού και οι αγρότες έρχονται συχνά σε σύγκρουση με τους παραγωγούς υδατοκαλλιέργειας σχετικά με τη νομοθεσία διαχείρισης των υδάτων). Το έργο ευαισθητοποίησε επίσης τις τοπικές αρχές σχετικά με τον αντίκτυπο των υπηρεσιών επεξεργασίας υδάτων.

Πως θα λειτουργήσει αυτό στην πράξη;⁸

Η FLAG του Pays d'Auray, που βρίσκεται στη νότια ακτή της Βρετανίας, λειτούργησε το 2010 με προϋπολογισμό περίπου 1,2 € εκ. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από τους ισχυρούς δεσμούς της με τη θάλασσα και την ποιότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος (με μεγάλο αριθμό προστατευόμενων ζωνών). Στην τοπική οικονομία κυριαρχεί ο τουρισμός και ο τομέας της κατοικίας παρόλο που η αλιεία και, κυρίως, η παραγωγή και συλλογή οστρακοειδών εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικές δραστηριότητες τόσο ως προς την προστιθέμενη αξία όσο και την απασχόληση. Κάποιες από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αλιευτικές κοινότητες της περιοχής είναι: η έλλειψη νεοεισερχομένων στο αλιευτικό επάγγελμα, η ποιότητα του νερού στο παράκτιο οικοσύστημα (που κινδυνεύει, μεταξύ άλλων, λόγω του αυξημένου επιπέδου λυμάτων εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού τους καλοκαιρινούς μήνες) και ο ανταγωνισμός για την εξεύρεση χώρου στην παραλία.

Σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων, η στρατηγική της FLAG για την περίοδο 2007-2013 είχε ως στόχο:

- > να στηρίξει τη συλλογική δράση με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του νερού,
- > να προωθήσει την «οικο-υπεύθυνη» ανάπτυξη, ενθαρρύνοντας τη βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων και των παραγωγικών διαδικασιών,

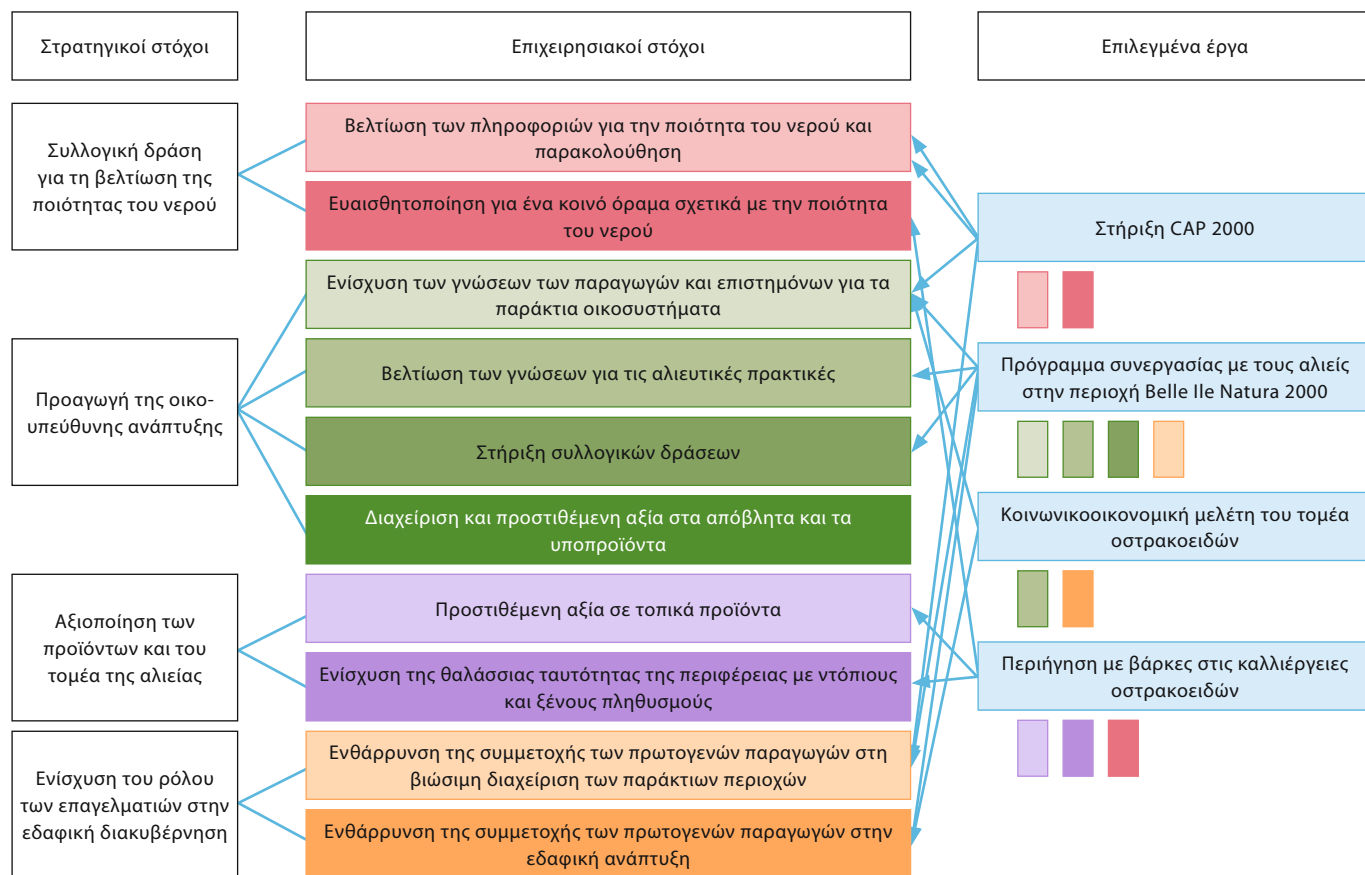

> να αναπτύξει τα αλιευτικά προϊόντα και να ενισχύσει τη θαλάσσια ταυτότητα του Pays d'Auray,

> να ενισχύσει το ρόλο των επαγγελματιών αλιέων στην εδαφική διακυβέρνηση και τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών.

Επιπλέον, η FLAG προσπάθησε να διασφαλίσει ότι τα υποστηριζόμενα έργα συμβάλλουν στην επίτευξη πολλών από αυτούς τους στόχους, εξασφαλίζοντας έτσι υψηλό βαθμό ενσωμάτωσης. Ο «εμπυκνωτής» που προσελήφθη από την FLAG παρείχε τεχνική και αναλυτική υποστήριξη στους διαχειριστές των έργων για την ανάπτυξη των ιδεών τους και τους βοήθησε να εντοπίσουν τυχόν κενά και να οικοδομήσουν συνδέσμους ανάμεσα στους διάφορους παράγοντες της περιοχής. Ως εκ τούτου, τα 36 έργα που συγχρηματοδοτήθηκαν από την FLAG σύστησαν ένα πυκνό δίκτυο πρωτοβουλιών αλληλοεπιδρώντας στους διάφορους στόχους και διασφαλίζοντας ότι ο συνολικός αντίκτυπος για το Pays d'Auray θα είναι μεγαλύτερος από το άθροισμα των μεμονωμένων επιπτώσεων.

8 Εξαιτίας μιας καθυστερημένης έναρξης του ΕΤΘΑ, δεν ήταν δυνατό να δοθούν πληροφορίες σχετικά με τις FLAG της Βρετανίας για την περίοδο 2014-2020. Συνεπώς, οι πληροφορίες βασίζονται στην εμπειρία από την περίοδο 2007-2013. Η ενότητα αυτή βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε: G. van de Walle et al. (2015) "Achieving Sustainable Development of Local Fishing Interests: The Case of Pays d'Auray FLAG". (Η επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης των τοπικών συμφερόντων αλιείας: η περίπτωση της FLAG του Pays d'Auray) *Sociologia Ruralis* Τόμος 55, Αρ. 3, Ιούλιος 2015

Το διάγραμμα δείχνει, για παράδειγμα, ότι το έργο «Au rythme des marées» («Στον ρυθμό των παλιρροιών») – ένα έργο για την ανάπτυξη ενός τουριστικού πακέτου οστρακοκαλλιέργειας – συνέβαλε στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου παραγωγής ιχθυοπροϊόντων προσθέτοντας αξία στα τοπικά προϊόντα και ενισχύοντας τη θαλάσσια ταυτότητα του Pays d'Aurey. Συγχρόνως, ωστόσο, συνέβαλε έμμεσα στο στόχο για την ποιότητα των υδάτων. Το έργο συνεργασίας στην περιοχή NATURA 2000 εστίασε στην οικο-υπεύθυνη ανάπτυξη, συμβάλλοντας συνάμα στην ενίσχυση του ρόλου των αλιέων στην τοπική θαλάσσια διακυβέρνηση και στην τοποθέτηση των θεμελίων για μια βιώσιμη αλιεία καθώς και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της αλιευτικής κοινότητας.

Κατ'αυτόν τον τρόπο, η FLAG κατάφερε να διαχειριστεί ευρύ φάσμα θεμάτων στρατηγικής σημασίας με σχετικά μικρό προϋπολογισμό και περιορισμένο αριθμό έργων, με υποστήριξη από ένα μόνο από τα ΕΔΕΤ.

3.2. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ: ανάπτυξη επιχειρήσεων και δημιουργία θέσεων εργασίας στην αγροτική Αγγλία με τη χρήση του LEADER και άλλων ταμείων

Η Αγγλία επελέγη ως παράδειγμα για το πώς οι ομάδες LEADER στις αγροτικές περιοχές θα κληθούν να συνεργαστούν με άλλους φορείς οικονομικής ανάπτυξης που είναι νέοι στην προσέγγιση ΤΑΠΤΟΚ.

Στην Αγγλία το LEADER είναι το κύριο εργαλείο για ΤΑΠΤΟΚ στις αγροτικές περιοχές. Παρόλο που η χρηματοδότηση για το LEADER ανέρχεται μόνο στο 5% του προϋπολογισμού του ΕΓΤΑΑ για το ΠΑΑ της περιόδου 2014-2020 (180 € εκ. συγκριτικά με τα 149 € εκ. την προηγούμενη περίοδο), το εύρος του LEADER αυξήθηκε σημαντικά σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο: οι ΟΤΔ θα καλύψουν 80% της Αγγλίας (συγκριτικά με 60% στο προηγούμενο πρόγραμμα) και 85% του αγροτικού πληθυσμού της Αγγλίας (αύξηση 29%). Συνολικά, 80 ΟΤΔ επελέγησαν και οι περισσότερες από αυτές ήταν λειτουργικές πριν τα τέλη του 2015.

Για να αντιμετωπίσουν ορισμένα από τα θέματα που προσδιορίστηκαν την περίοδο 2007-2013, υιοθετήθηκε μια πιο συνεκτική προσέγγιση LEADER, τόσο ως προς τις πολιτικές προτεραιότητες

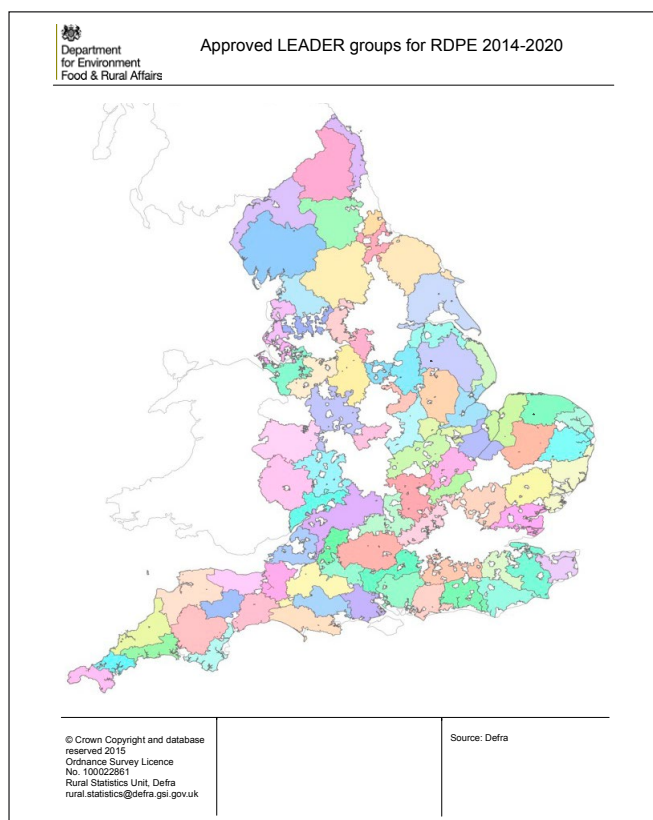
όσο και ως προς τα συστήματα εφαρμογής. Η κύρια προτεραιότητα είναι η υποστήριξη της απασχόλησης και της ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές. Αναφορικά με το συνολικό ισοζύγιο δαπανών, υπολογίζεται ότι 70% των έργων θα στηρίξουν άμεσα την οικονομική ανάπτυξη. Αυτό θα μπορούσε, για παράδειγμα, να επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας και ανάπτυξης ΜΜΕ. Το υπόλοιπο 30% των έργων πρέπει να αποδείξει ότι συνεισφέρει στη βελτίωση της τοπικής αγροτικής οικονομίας μέσω, για παράδειγμα, της υποστήριξης έργων που προσελκύουν επισκέπτες σε μια περιοχή και αυξάνουν έτσι τις δαπάνες σε τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες.

Οι έξι τομείς προτεραιότητας είναι:

- > υποστήριξη πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων και γεωργική διαφοροποίηση,
- > υποστήριξη για αγροτικό τουρισμό,
- > παροχή αγροτικών υπηρεσιών,
- > υποστήριξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων κληρονομιάς,
- > υποστήριξη για αύξηση της γεωργικής και δασικής παραγωγικότητας.

Οι ΟΤΔ εκτιμούν ότι θα δαπανήσουν το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού τους σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και στη γεωργική διαφοροποίηση (37%), τον αγροτικό τουρισμό (22%) και την αύξηση της γεωργικής παραγωγικότητας (17%).

Πέραν από το εθνικό δίκτυο εφαρμογής και την ενδεικτική κατανομή του προϋπολογισμού, για την πλαίσιωση των τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης, η διαχειριστική αρχή του ΕΓΤΑΑ δημοσίευσε επίσης μια σειρά εθνικών κριτηρίων επιλογής έργων και ένα εθνικό επιχειρησιακό εγχειρίδιο εσωτερικών διαδικασιών για τις ΟΤΔ. Επίσης, συντάχθηκε ένα ενιαίο εγχειρίδιο για τους αιτούντες, που μπορεί να εξατομικευθεί από τις ΟΤΔ. Έτσι, οι αιτήσεις λαμβάνουν συνεκτικές πληροφορίες ανεξαρτήτως τοποθεσίας. Η ΔΑ προσέφερε επίσης μεταβατική χρηματοδότηση για τις υφιστάμενες ΟΤΔ και προπαρασκευαστική υποστήριξη για νέες ΟΤΔ, με σκοπό να στηρίξει τη δημιουργία ικανοτήτων.

Το ΕΤΘΑ στην Αγγλία θα χρηματοδοτήσει έως έξι FLAG για την υλοποίηση ΤΑΠΤΟΚ εστιασμένη στην αλιεία. Οι προτεραιότητες των FLAG συνίστανται στο να στηρίξουν τις αλιευτικές κοινότητες στην προσαρμογή τους στη μεταρρυθμισμένη ΚΑΠ και να προωθήσουν βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Ο διαθέσιμος προϋπολογισμός ανέρχεται σε 6,4 € εκ., που αντιπροσωπεύει πάνω από 9% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΤΘΑ για την Αγγλία. Οι ΣΤΑ των FLAG θα υλοποιηθούν εντός του μέγιστου διαστήματος τριών ετών. Δεν υπάρχει ειδικός όρος για την ενσωμάτωση των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Η ΤΑΠΤΟΚ θα ενσωματωθεί επίσης στα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ. Οι βασικές προτεραιότητες των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ περιλαμβάνουν:

- > ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ,
- > επιχειρηματικότητα,
- > περιορισμός της κοινωνικής και οικονομικής απομόνωσης που υφίστανται άτομα και κοινότητες,
- > δημιουργία οδών προς την ολοκλήρωση και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τις δεξιότητες και την απασχόληση,
- > καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης κοινωνικής καινοτομίας⁹.

Οι Τοπικές Εταιρικές Σχέσεις (ΤΕΣ) θα είναι οι κύριοι φορείς υλοποίησης της ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ στην Αγγλία. Οι ΤΕΣ είναι εθελοντικές εταιρικές σχέσεις στις οποίες εμπλέκονται τοπικές αρχές και επιχειρήσεις. Ο κύριος ρόλος τους είναι να ενδυναμώσουν την οικονομική ανάπτυξη και να εργαστούν με τοπικούς εταίρους προκειμένου να αναπτύξουν τη χρηματοδότηση ΕΤΠΑ/ΕΚΤ για κάθε περιοχή ΤΕΣ. Αυτό που μένει να δούμε είναι πώς θα σχεδιαστούν οι δομές υλοποίησης και πόσες ΤΕΣ θα αποφασίσουν τελικά να υιοθετήσουν την ΤΑΠΤΟΚ δεδομένου ότι αυτές που το κάνουν θα πρέπει να εμπλέξουν τον εθελοντικό τομέα. Το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ μπορούν να ενσωματωθούν σε μια ενιαία στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση που απευθύνεται στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές. Οι στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ θα υλοποιηθούν κυρίως σε πόλεις, αλλά μπορούν να ενσωματώσουν και λιγότερο ανεπτυγμένες αγροτικές περιοχές στις περιπτώσεις όπου υπάρχει ανάγκη συμπληρωματικότητας με τη χρηματοδότηση LEADER. Η σχέση μεταξύ των ΤΕΣ και των ΟΤΔ/FLAG που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ/ΕΤΠΑ θα καθοριστεί μετά την επιλογή των ΣΤΑ που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ/ΕΚΤ αργότερα μέσα στο 2016.

Πώς θα λειτουργήσει αυτό στην πράξη;

Όταν σχεδίαζαν τις ΣΤΑ, οι αγγλικές ΟΤΔ στις αγροτικές περιοχές έλαβαν υπόψη τις έξι εθνικές προτεραιότητες LEADER καθώς και τις στρατηγικές τους προτεραιότητες. Η καθοδήγηση που δημοσιεύτηκε από τη διαχειριστική αρχή του ΕΓΤΑΑ τις βοήθησε να ευθυγραμμίσουν το σχέδιο ΣΤΑ και το πλαίσιο της εφαρμογής.

Για παράδειγμα, η ΟΤΔ LEADER της Δυτικής Κορνουάλης έθεσε 11 προτεραιότητες σχετικά με την επιλογή των έργων προς χρηματοδότηση από επιδοτήσεις του LEADER. Στο πνεύμα των εθνικών προτεραιοτήτων LEADER, 9 εξ αυτών των στρατηγικών προτεραιοτήτων εστιάζουν σαφώς στη δημιουργία απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές.

Προτίμηση θα δοθεί σε έργα που προσφέρουν ως κύριο αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη, ενώ θα εξεταστούν επίσης έργα που, ως δευτερεύον αποτέλεσμα, μπορούν να προσφέρουν ανάπτυξη, υπό τον όρο ότι μπορεί να αποδειχθεί και να μετρηθεί.

Η χρηματοδότηση LEADER στη Δυτική Κορνουάλη απευθύνεται κυρίως σε επιχειρήσεις/οργανισμούς που ανήκουν στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις με επιδοτήσεις που κυμαίνονται από 3.200 έως 45.000 ευρώ. Ωστόσο, θα εξεταστεί κατά περίπτωση η χορήγηση υψηλότερων επιδοτήσεων εφόσον δεν υπάρχει αλληλοεπικάλυψη με δραστηριότητες που προγραμματίζονται από άλλα μέτρα του ΕΓΤΑΑ.

Το γεγονός ότι τέσσερις ΟΤΔ του LEADER στην Κορνουάλη επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν τον ίδιο υπόλογο φορέα, την Αναπτυξιακή Εταιρεία Κορνουάλης, θα διασφαλίσει συμπληρωματικότητα μεταξύ των δραστηριοτήτων στην περιοχή. Επίσης, θα καταστήσει ευχερέστερη την προώθηση της δια-εδαφικής συνεργασίας. Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Κορνουάλης ήταν ο υπόλογος φορέας για την FLAG Κορνουάλης την περίοδο 2007-2013 (και ίσως να εξακολουθήσει να είναι για την τρέχουσα περίοδο – απομένει να αποφασιστεί).

Αναφορικά με την συμπληρωματικότητα με το έργο που επιτελούν οι ΤΕΣ στις αγροτικές περιοχές, οι Αγγλικές ΟΤΔ του LEADER ευθυγράμμισαν τις ΣΤΑ τους με τα υψηλού επιπέδου θέματα των Στρατηγικών Οικονομικών Σχεδίων των ΤΕΣ που εφαρμόζονται στην περιοχή της ΟΤΔ, καθώς αυτά δίνουν τη γενική κατεύθυνση για οικονομική ανάπτυξη. Η ευθυγράμμιση αυτή πραγματοποιήθηκε ανεξαρτήτως εάν οι ΤΕΣ σκόπευαν να υποβάλουν αίτηση για την ΤΑΠΤΟΚ με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ/ΕΚΤ.

Η Κορνουάλη είναι μια από τις περιοχές που έδρασαν προνοητικά για να διασφαλίσουν συνέργειες μεταξύ του LEADER και της ΤΑΠΤΟΚ από ΕΤΠΑ/ΕΚΤ. Η ΤΕΣ της Κορνουάλης και των Νήσων Scilly δεσμεύτηκε να αφιερώσει 5% της χρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ/ΕΚΤ για την ΤΑΠΤΟΚ, γεγονός που καταδεικνύει ότι οι διάφοροι παράγοντες τοπικής ανάπτυξης στην Κορνουάλη προσπαθούν να δημιουργήσουν και να μεγιστοποιήσουν τις συνέργειες μεταξύ των διαφόρων χρηματοδοτικών ρευμάτων.

9 https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/507787/ESIF-GN-1-014_ERDF_and_ESF_Supplementary_Guidance_on_CLLD_v1.pdf

3.3. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΚΤ: βελτίωση της κοινωνικής συνοχής στο Kujawsko-Pomorskie

▲ Χάρτης τουριστικών θελγήτρων στη Kujawsko-Pomorskie

Στην Πολωνία, η διαχείριση του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ γίνεται μέσω επιχειρησιακών προγραμμάτων σε επίπεδο βοϊδοβάτου¹⁰. Το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ προγραμματίζονται σε εθνικό επίπεδο αλλά οι περιφερειακές αρχές δρουν ως ενδιαμέσιοι φορείς. Συνεπώς, οι κύριες αποφάσεις σχετικά με τη χρήση της ΤΑΠΤΟΚ λαμβάνονται σε περιφερειακό επίπεδο.

Η περιφέρεια του Kujawsko-Pomorskie, στη βόρειο-κεντρική Πολωνία αποφάσισε να χρησιμοποιήσει πλήρως και τα τέσσερα ΕΔΕΤ για την ΤΑΠΤΟΚ και να επιτρέψει τις στρατηγικές πολλαπλής χρηματοδότησης. Το ΕΚΤ θα χρησιμοποιηθεί για να αντιμετωπίσει τις κύριες κοινωνικές προκλήσεις στην περιοχή, δηλαδή την ανεργία και τη φτώχεια. Το ποσοστό ανεργίας στο Kujawsko-Pomorskie είναι το δεύτερο υψηλότερο στην Πολωνία (12,8%) και 9,5% του πληθυσμού ζει σε καθεστώς απόλυτης φτώχειας (συγκριτικά με το 7,4% σε εθνικό επίπεδο).

Εντούτοις, η περιοχή διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα όπως ένα παρθένο φυσικό περιβάλλον, πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, καθιερωμένο τομέα επιστήμης και τεχνολογίας και ένα ισχυρό δίκτυο μεσαίου μεγέθους πόλεων που συνδέουν τις γύρω αγροτικές ενδοχώρες. Η περιφερειακή ΔΑ προτίθεται να αξιοποιήσει αυτό το δυναμικό με σκοπό να περιορίσει τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που πλήττονται ή κινδυνεύουν με αποκλεισμό ανέρχεται σε 11.115. Η ΔΑ ευελπιστεί ότι περίπου 40% εξ αυτών θα ξεκινήσουν να αναζητούν ενεργά εργασία και τουλάχιστον 4% θα βρουν δουλειά.

Οι δραστηριότητες και τα έργα ΤΑΠΤΟΚ που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ θα συμβάλουν, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, στην επίτευξη των στόχων αυτών. Έμφαση θα δοθεί στην υποστήριξη λύσεων «άμεσης ενσωμάτωσης» όπως:

- > ομάδες αλληλοβοήθειας και όμιλοι αμοιβαίας υποστήριξης που διασφαλίζουν αμοιβαία υποστήριξη και καθοδήγηση,
- > κοινοτικά κέντρα,
- > κέντρα νεότητας,
- > λέσχες απασχόλησης,
- > επαγγελματική κατάρτιση και ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων.

Προβλέπονται επίσης κοινοτική ανάπτυξη που διευκολύνεται από τοπικούς ηγέτες και επαγγελματίες εμψυχωτές, και υποστήριξη οργανωτικών δομών της κοινότητας..

Για τη χρηματοδότηση αυτών των δραστηριοτήτων, η ΔΑ διένειμε 36,5 € εκ. στην ΤΑΠΤΟΚ (δηλ. περίπου 7% του συνολικού περιφερειακού προϋπολογισμού του ΕΚΤ), με 95% προγραμματιζόμενο ποσοστό συγχρηματοδότησης του ΕΚΤ, (αφήνοντας την εθνική δημόσια συνεισφορά στο 5% δηλ. 10% λιγότερο από τις περισσότερες προτεραιότητες του ΕΚΤ, οι οποίες έχουν 85% ποσοστό της συγχρηματοδότησης).

¹⁰ Βοϊδοβάτο είναι το πολωνικό ισοδύναμο της περιφέρειας και στην Πολωνία υπάρχουν 16 βοϊδοβάτα.

Το ΕΚΤ θα προσφέρει προπαρασκευαστική υποστήριξη για να βοηθήσει τις πόλεις άνω των 20.000 κατοίκων να αναπτύξουν τις τοπικές τους στρατηγικές. Έτσι, θα συμπληρωθεί η προπαρασκευαστική υποστήριξη του ΕΓΤΑΑ που διατίθεται στις αγροτικές περιοχές και καλύπτει πόλεις κάτω των 20.000 κατοίκων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όλη η περιοχή, εκτός των μεγαλύτερων πόλεων¹¹, θα έχουν πρόσβαση στην χρηματοδότηση ΤΑΠΤΟΚ (όλες οι αγροτικές περιοχές του Kujawsko-Pomorskie καλύφθηκαν από το LEADER την περίοδο 2007-2013).

Οι περιφερειακές αρχές θεωρούν ότι ο στόχος της κοινωνικής ένταξης συνάδει ιδιαιτέρως με την προσέγγιση ΤΑΠΤΟΚ, καθώς οι λύσεις είναι πιο αποτελεσματικές όταν συζητούνται και γίνονται δεκτές από όλη την κοινότητα και όταν οι ομάδες στόχος εμπλέκονται στη διαδικασία από την αρχή. Η ΔΑ ελπίζει επίσης ότι η ΤΑΠΤΟΚ θα συμβάλει στην αύξηση του επιπέδου του κοινωνικού κεφαλαίου ενισχύοντας την ενασχόληση και τη συμμετοχή στα κοινά.

Πώς θα λειτουργήσει αυτό στην πράξη;¹²

Η ΟΤΔ της Krajna και της Paluki βρίσκεται στη δυτική πλευρά του βοϊδοβάτου Kujawsko-Pomorskie. Η ΟΤΔ σκοπεύει να χρηματοδοτήσει την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης της μέσω των τριών ΕΔΕΤ: το ΕΤΠΑ, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΚΤ. Υπέβαλε μια αίτηση για συνολικό προϋπολογισμό περίπου 5,7€ εκ., εκ των οποίων 2,5 € εκ. από το ΕΤΠΑ, 1,8 € εκ. από το ΕΓΤΑΑ και 700.000 € από το ΕΚΤ (τα υπόλοιπα 700.000 € για λειτουργικά έξοδα και εμψύχωση θα προέλθουν από το επικεφαλής ταμείο, το οποίο θα αποφασιστεί αργότερα βάσει μιας ειδικής φόρμουλας που διασφαλίζει μια δίκαιη κατανομή των εξόδων λειτουργίας και εμψύχωσης μεταξύ όλων των συμμετεχόντων ταμείων).

Οι προτεραιότητες της περιφερειακής αρχής για το ΕΚΤ αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες και τις προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στην τοπική στρατηγική της ΟΤΔ της Krajna και της Paluki, και περιλαμβάνουν:

- > υψηλά επίπεδα μακροχρόνιων ανέργων, κυρίως μεταξύ των γυναικών,
- > πολλοί (κυρίως νέοι) εγκαταλείπουν την περιοχή προς αναζήτηση εργασίας σε άλλα μέρη και στο εξωτερικό,
- > γηράσκουσες κοινωνίες και ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων που χρειάζονται κοινωνικές παροχές,
- > μικρός αριθμός εταιρειών με τη δυνατότητα να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης,
- > χαμηλό επίπεδο επαγγελματικών προσόντων,
- > ανεπαρκής υποδομή.

Η ΟΤΔ σκοπεύει να ανταποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις χρησιμοποιώντας το ΕΚΤ για να χρηματοδοτήσει μια από τις στρατηγικές της προτεραιότητες: «Ενεργός Ένταξη στην Κοιλιάδα Notec». Περίπου 700.000 € θα διατεθούν για την προτεραιότητα αυτή και θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που προωθούν την κοινωνική ένταξη μεταξύ των ατόμων και των οικογενειών που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή τον αποκλεισμό (ομάδες αυτοβοήθειας, κοινοτικά κέντρα, κέντρα νεότητας, λέσχες απασχόλησης, μαθήματα κατάρτισης). Θα υποστηρίξει επίσης δραστηριότητες προς ενίσχυση των οργανωτικών δομών της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών αμοιβαίας αλληλοβοήθειας, και την ανάδειξη τοπικών ηγετών και εμψυχωτών. Οι δραστηριότητες αυτές θα χρηματοδοτηθούν με τη χρήση του ευρύτερου μηχανισμού έργων (βλέπε παράγραφο 4.1 κατωτέρω).

11 Οι δύο μεγαλύτερες πόλεις της περιοχής (Bydgoszcz και Torun), και οι λειτουργικές τους περιοχές δεν είναι επιλέξιμες για ΤΑΠΤΟΚ, αλλά καλύπτονται από τις ΟΕΕ.

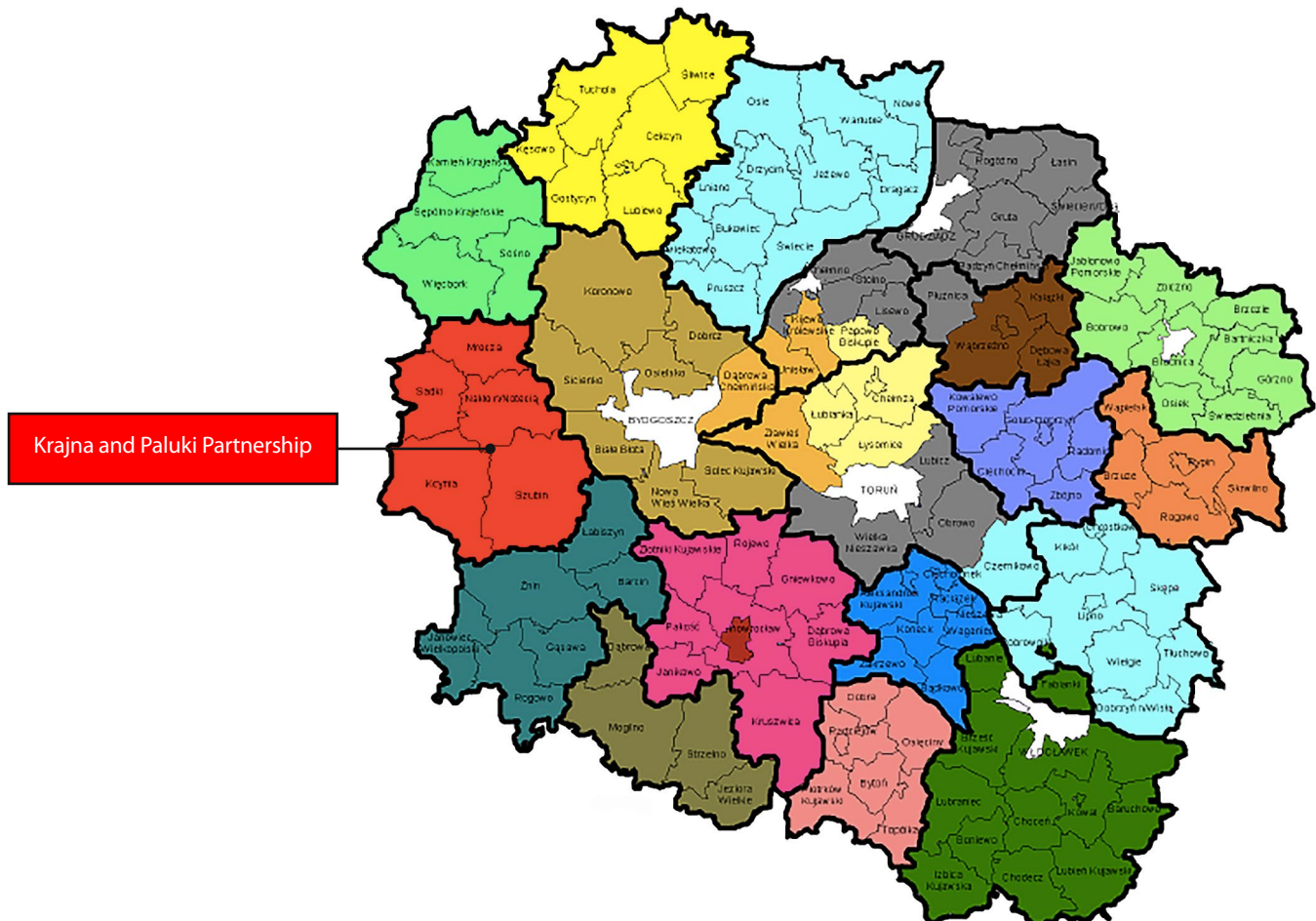
12 Βάσει πληροφοριών από το Ryszard Kaminski, η ΟΤΔ της εταιρικής σχέσης της Krajna και της Paluki, από τη περιφέρεια Kujawsko-Pomorskie, και το σχέδιο στρατηγικής της ΟΤΔ που υποβλήθηκε το Δεκέμβριο 2015.

Το στοιχείο της κοινωνικής ένταξης της τοπικής στρατηγικής θα συντονιστεί με τα υπόλοιπα στοιχεία και συγκεκριμένα:

- > η στρατηγική προτεραιότητα για την «Ανάπτυξη του επιχειρείν στην Κοιλάδα Notec», που χρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ (περίπου 1,2 € εκ.). Η ΟΤΔ εξέτασε επίσης τη δυνατότητα χρηματοδότησης της επιχειρηματικής ανάπτυξης από το ΕΤΠΑ, αλλά τελικά αποφάσισε να μην επιλέξει δύο χωριστές πηγές χρηματοδότησης προκειμένου να αποφύγει την περιττή περιπλοκότητα για τους δικαιούχους,
- > η προτεραιότητα σχετικά με την «Βελτίωση της υποδομής για κοινωνική ένταξη», που χρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ (περίπου 1.3€ εκ.). Ένα από τα κριτήρια επιλεξιμότητας είναι η σύνδεση των επενδύσεων σε υποδομές με το χρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ έργο κοινωνικής ένταξης.

Έως το 2023, η ΟΤΔ αναμένεται να στηρίξει τη δημιουργία 14 νέων επιχειρήσεων και περίπου 80 νέων θέσεων εργασίας. Αναμένεται επίσης να βοηθήσει 555 άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια ή αποκλεισμό, εκ των οποίων οι 270 θα αυξήσουν τη συμμετοχή τους στις κοινωνικές δραστηριότητες και 28 θα βρουν εργασία χάρη στην υποστήριξη της ΟΤΔ.

Μια από τις βασικές ανησυχίες που έχουν οι ΟΤΔ του Kujawsko-Pomorskie με τις προτάσεις της περιφερειακής αρχής είναι η αποκλειστική εστίαση σε άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό. Η άποψη των ΟΤΔ είναι ότι προκειμένου να επιτύχουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα με αυτές τις πιο δύσκολες ομάδες στόχο, πρέπει να εργαστούν με μεικτές ομάδες, συνδυάζοντας ανθρώπους που κινδυνεύουν με άλλου τύπου δικαιούχους (π.χ. ανθρώπους που μόλις έχασαν τις δουλειές τους). Έτσι, οι μακροχρόνια άνεργοι – που δεν είχαν ίσως ποτέ μια κανονική θέση εργασίας – θα μπορούσαν να μάθουν θετικές επαγγελματικές συνήθειες και συμπεριφορές από τους ομολόγους τους. Μια άλλη ανησυχία είναι ότι πολλοί από τους ανθρώπους που είναι καταχωρημένοι στις περιφερειακές στατιστικές ως «νέοι άνεργοι» έχουν ήδη μετακομίσει από το σπίτι τους (π.χ. ενίοτε εργαζόμενοι παράνομα στο εξωτερικό) και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εντοπιστούν εύκολα από τις ΟΤΔ.

▲ Οι ΟΤΔ στην περιφέρεια Kujawsko-Pomorskie

3.4. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ: η αποκατάσταση του κοινωνικού και οικονομικού δυναμικού των αγροτικών περιοχών στην Δημοκρατία της Τσεχίας

Στη Δημοκρατία της Τσεχίας, οι τοπικοί παράγοντες αξιολόγησαν πολύ θετικά το LEADER και, μετά από έναν εντατικό διάλογο μεταξύ της δημοκρατίας της Τσεχίας, εκπροσώπων των ΟΤΔ και των τοπικών αρχών, ελήφθη η απόφαση να χρησιμοποιηθεί η ΤΑΠΤΟΚ προκειμένου να διοχετευτεί σημαντική χρηματοδότηση της ΕΕ προς τις αγροτικές περιοχές. Υπήρξε επίσης συναίνεση για τη δημιουργία μιας σειράς νέων ΟΤΔ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ΤΑΠΤΟΚ καλύπτει σχεδόν ολόκληρη την αγροτική περιοχή.

Οι ΔΑ των ταμείων της ΕΕ ελπίζουν ότι η ΤΑΠΤΟΚ θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των κύριων κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές στην Δημοκρατία της Τσεχίας, όπως:

- > η μείωση της τοπικής ανεργίας και η ενίσχυση της δημιουργίας απασχόλησης μεταξύ κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων,
- > η καλύτερη εκμετάλλευση του οικονομικού δυναμικού των αγροτικών περιοχών και η βελτίωση των συνθηκών για τους κοινωνικούς επιχειρηματίες,
- > η βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες και η υποστήριξη οικογενειών, κυρίως αυτών από τις αποκλεισμένες ομάδες.

Το μεγαλύτερο μερίδιο της χρηματοδότησης της ΤΑΠΤΟΚ στην Δημοκρατία της Τσεχίας προέρχεται από το ΕΤΠΑ, το οποίο δρομολογείται μέσω δύο επιχειρησιακών προγραμμάτων:

- > το ολοκληρωμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΟΠΕΠ), που προβλέπει 390€ εκ. για την ΤΑΠΤΟΚ (δηλ. 8,4% του συνολικού προϋπολογισμού του ΟΠΕΠ). Αναμένεται ότι η χρηματοδότηση αυτή θα χρησιμοποιηθεί και από τις 180 τσεχικές ΟΤΔ.
- > το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον, βάσει του οποίου κατανεμήθηκαν 18 € εκ. στην ΤΑΠΤΟΚ με σκοπό την ενίσχυση της βιοποικιλότητας και την ενδυνάμωση των λειτουργιών του φυσικού τοπίου. Περίπου 53 ΟΤΔ θα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν αυτή τη χρηματοδότηση (η επιλεξιμότητα θα εξαρτηθεί από τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της ΟΤΔ) για έργα που συνδέονται με την εξάλειψη των χωροκατακτητικών φυτών και τη φύτευση δέντρων σε αγροκτήματα.

Πράγματι πάνω από το 1/3 του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΤΠΑ για την ΤΑΠΤΟΚ κατανεμήθηκε στην Δημοκρατία της Τσεχίας. Εδώ, το ΕΤΠΑ καλύπτει όλα τα έξοδα της προπαρασκευαστικής υποστήριξης για την ανάπτυξη των τοπικών στρατηγικών και αποτελεί επίσης το επικεφαλής ταμείο για τα λειτουργικά έξοδα και την εμπύχωση.

Η χρηματοδότηση της ΤΑΠΤΟΚ στη Δημοκρατία της Τσεχίας περιλαμβάνει επίσης:

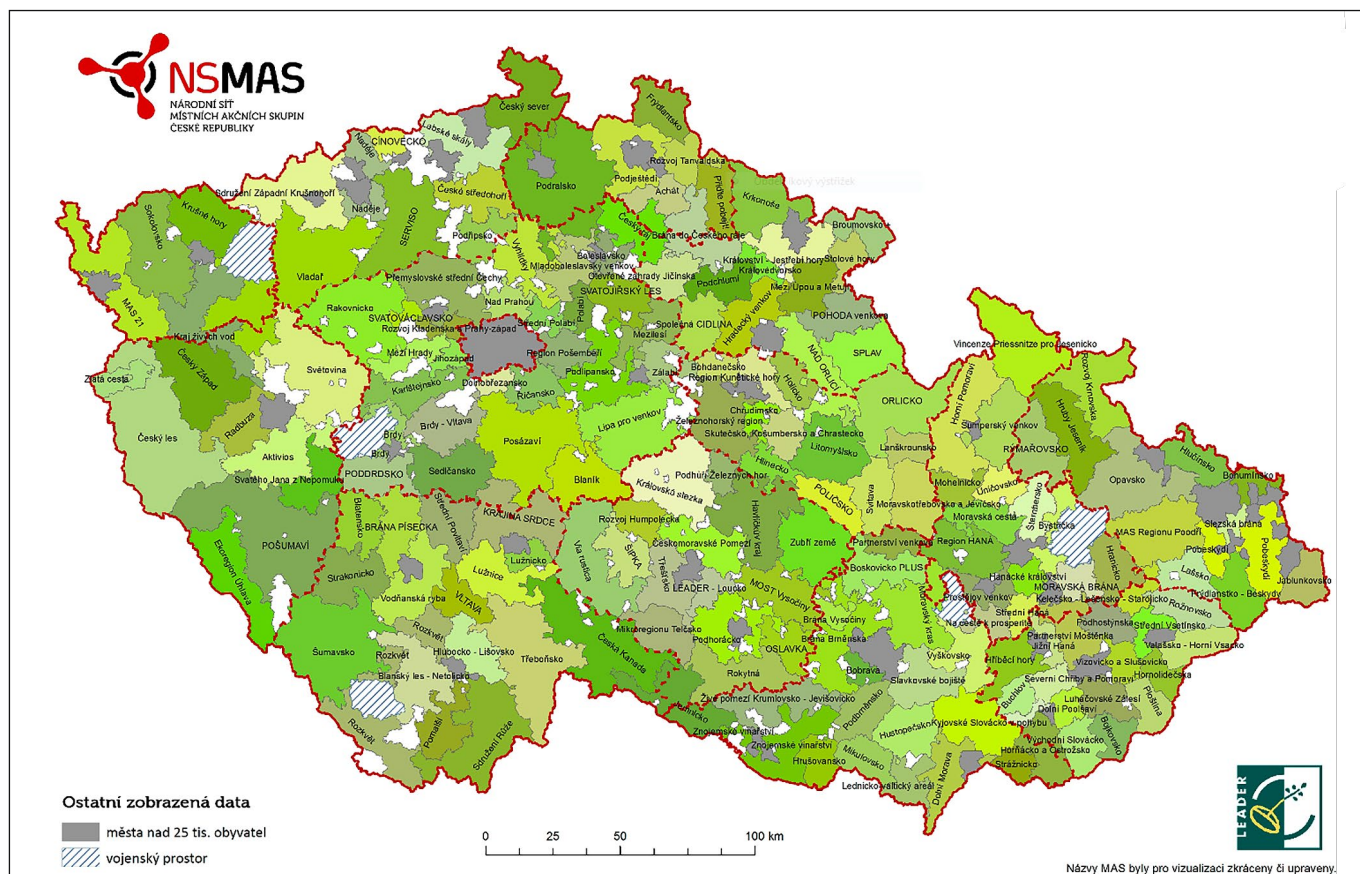
- > 57€ εκ. στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Απασχόληση, που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ (αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 2,7% της συνολικής χρηματοδότησης του ΕΚΤ για τη Δημοκρατία της Τσεχίας). Η ΔΑ ελπίζει ότι αυτό θα αυξήσει την εμπλοκή της τοπικής κυβέρνησης (που στηρίζει σθεναρά την ΤΑΠΤΟΚ) σε προκλήσεις που σχετίζονται με την κοινωνική ένταξη
- > περίπου 115€ εκ. από το ΕΓΤΑΑ (LEADER) (δηλ. 5% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΓΤΑΑ), για έργα που αφορούν τη δημιουργία απασχόλησης και για τη συνεργασία μεταξύ των ΟΤΔ.

Ο συντονισμός μεταξύ των ταμείων αυτών πραγματοποιείται από την πλατφόρμα της ΤΑΠΤΟΚ, μια ομάδα εργασίας που συνέρχεται μια φορά το μήνα και απαρτίζεται από εκπροσώπους του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και των σχετικών Διαχειριστικών Αρχών.

Ο αριθμός των ΟΤΔ θα αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο (180 έναντι 112). Αναπτύχθηκε σύστημα πιστοποίησης των ΟΤΔ προκειμένου να αποφευχθεί η περίπτωση όπου η ΔΑ κάθε ταμείου της ΕΕ θα πρέπει να ελέγξει ξεχωριστά την επιλεξιμότητα των αιτήσεων των ΟΤΔ. Η πιστοποίηση καλύπτει:

- > τη συμμόρφωση με τον κανονισμό της ΕΕ (σύνθεση των επιτροπών επιλογής, κανόνας του 49%, κλπ.),
- > τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα της ΟΤΔ και την οικονομική της ανεξαρτησία από δυνητικούς δικαιούχους,
- > την οικονομική βιωσιμότητα.

Τα πιστοποιητικά συμμόρφωσης εκδίδονται από το Υπουργείο Γεωργίας.

▲ Οι ΟΤΔ στην Τσεχική Δημοκρατία

Για να διευκολύνει τη σύσταση και να δημιουργήσει την ικανότητα των νέων ΟΤΔ, το τσεχικό δίκτυο των ΟΤΔ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας και το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, ανέπτυξαν ένα πρόγραμμα ομαδικής μάθησης και αδελφοποίησης μεταξύ των πιο έμπειρων ΟΤΔ και των νέων ομάδων. Αυτή η διαδικασία μάθησης, στην οποία συμμετείχαν οι νέες ΟΤΔ μαζί με τους «μέντορες» τους, περιλάμβανε πρακτική άσκηση, επισκέψεις μελέτης και σεμινάρια, καθώς και μια πιλοτική διαδικασία προκήρυξης μιας πρόσκλησης και επιλογής έργων μικρής κλίμακας. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το 2014 και ενέπλεξε 59 νέες ΟΤΔ.

Πώς θα λειτουργήσει αυτό στην πράξη;¹³

Η ΟΤΔ της Sumpersky Venkon βρίσκεται βορειοανατολικά της Δημοκρατίας της Τσεχίας, σε ένα απομακρυσμένο ορεινό τμήμα της περιοχής Olomouc. Η περιοχή της ΟΤΔ έχει 27.000 κατοίκους. Η στρατηγική τοπικής ανάπτυξης της θα αντλήσει χρηματοδότηση και από τα τέσσερα επιχειρησιακά προγράμματα που στηρίζουν την ΤΑΠΤΟΚ:

- > το Ολοκληρωμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΟΠΕΠ), που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (1,9€ εκ. και ως επικεφαλής ταμείο διαθέτει 500.000€ για έξοδα λειτουργίας και εμψύχωσης),
- > το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ), που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ (900.000€),
- > το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Απασχόληση, που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ (400.000€),
- > και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον, που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (100.000€).

13 Οι πληροφορίες παρέχονται από τον Radim Sršen, Πρόεδρο της ΟΤΔ Sumpersky Venkov, στην Περιφέρεια Ολομούου. Σχόλια έγιναν επίσης από τον Jan Dražský Florian του Εθνικού Δικτύου ΟΤΔ της Τσεχικής Δημοκρατίας.

Η ΟΤΔ θα λάβει επίσης άλλα 230.000€ από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Επιστήμη, την Έρευνα και την Εκπαίδευση (συγχρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ) για να καταρτίσει ένα τοπικό σχέδιο δράσης για την εκπαίδευση, που θα κατευθύνει όλες τις δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση και χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ στην περιοχή της ΟΤΔ, καθώς και την γειτονική πόλη Sumpersk, που δεν υπάγεται στην περιοχή της ΟΤΔ. Αυτό προσδίδει προστιθέμενη αξία στη συστηματική συνεργασία μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών.

Σε σχέση με τη χρηματοδότηση του ΕΤΠΑ, η ΟΤΔ Sumpersky Venkon εξετάζει τις ακόλουθες δυνατότητες χρηματοδότησης:

- > εκπαιδευτικές υποδομές, κυρίως εστιασμένες σε νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία, κοινοτικά σχολεία και προγράμματα δια βίου μάθησης (που συνδέονται με τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ για την εκπαίδευση και βασίζονται στο τοπικό σχέδιο δράσης για την εκπαίδευση),
- > κοινοτικά κέντρα, κοινωνική στέγαση και κοινωνικές επιχειρήσεις, και βελτίωση των υποδομών για την κοινωνική ένταξη (που συνδέονται με τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ για την κοινωνική ένταξη),

- > ένα ολοκληρωμένο σύστημα διάσωσης, δηλαδή στήριξη των υποδομών για εθελοντικές πυροσβεστικές υπηρεσίες, οι οποίες αποτελούν μέρος του ολοκληρωμένου συστήματος διάσωσης,
- > ασφάλεια των μεταφορών – κατασκευή μονοπατιών ποδηλασίας, οδικών διαβάσεων, μέτρων επιβράδυνσης, στάσεις λεωφορείων,
- > πολιτιστική κληρονομιά, που σήμερα περιορίζεται στα μνημεία της UNESCO και τους εθνικούς χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς (στην περιοχή της ΟΤΔ υπάρχει ένας μοναδικός μύλος χειροποίητου χαρτιού, ένα κάστρο και ένα χωριό μουσείο). Στο μέλλον, ελπίζουμε ότι οι ΟΤΔ θα είναι σε θέση να υποστηρίξουν και άλλες τοποθεσίες πολιτιστικής κληρονομιάς,.
- > φύτευση των παραδοσιακών ειδών δέντρων σε προστατευόμενες ορεινές περιοχές (που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος 'Περιβάλλον').

3.5. Εμπειρία σε επίπεδο ΔΑ

Τα διαφορετικά προγράμματα που παρουσιάστηκαν παραπάνω μαρτυρούν την ποικιλία των εφαρμογών από τα κράτη μέλη ή τις περιφέρειες, των δυνατοτήτων που προσφέρει η ΤΑΠΤΟΚ μέσω των διαφόρων ΕΔΕΤ την περίοδο 2014-2020. Οι προσεγγίσεις της ΤΑΠΤΟΚ ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών, ως προς τους στόχους, τους συνδυασμούς των ταμείων και των διανεμηθέντων ποσών.

Οι επιλογές που έγιναν σχετικά με το ειδικό βάρος της ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΕΔΕΤ συνδέονται κυρίως με το βαθμό στον οποίο η ΤΑΠΤΟΚ θεωρείται ως το κατάλληλο εργαλείο για την προώθηση της εδαφικής ανάπτυξης, καθώς και με την εμπειρία των διαφόρων ΕΔΕΤ στη χρήση της ΤΑΠΤΟΚ.

Μολονότι όλα τα ταμεία (εκτός από το ΕΤΘΑ), θεωρούν ότι η ΤΑΠΤΟΚ συμβάλλει στο θεματικό στόχο 9 της Στρατηγικής της ΕΕ για το 2020, «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων»¹⁴, οι περισσότερες ΔΑ θεωρούν την ΤΑΠΤΟΚ ως εργαλείο δημιουργίας θέσεων εργασίας και υποστήριξης των επιχειρήσεων (όπως φαίνεται όχι μόνο από το ΕΤΘΑ στη Βρετάνη, αλλά και από το ΕΓΤΑΑ στην Αγγλία και το ΕΤΠΑ στην Τσεχική Δημοκρατία). Αυτή η εστίαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και την υποστήριξη των επιχειρήσεων θα επηρεάσει σαφώς την υιοθέτηση της ΤΑΠΤΟΚ από τις ΔΑ, ανάλογα με τις προτεραιότητες τους για τα διάφορα ΕΔΕΤ.

Σύμφωνα με τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και τα προγράμματα, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες αποφάσισαν τη χρήση διαφορετικών συνδυασμών ταμείων. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η χρήση της ΤΑΠΤΟΚ περιορίζεται σε αγροτικές περιοχές (όπως στην Τσεχική Δημοκρατία). Σε άλλες περιπτώσεις, οι ΔΑ επιτρέπουν τη δυνατότητα εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ σε αστικό περιβάλλον (Αγγλία, Kujawsko-Pomorskie· για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Παράρτημα).

Σημαντικό ρόλο όσον αφορά την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ παίζει και η εμπειρία. Λόγω του παραδοσιακού ρόλου του LEADER στο ΕΓΤΑΑ, το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης είναι αυτό που συνήθως διαθέτει τα υψηλότερα ποσά στην ΤΑΠΤΟΚ (μια αξιοσημείωτη εξαίρεση είναι η Τσεχική Δημοκρατία, όπου το ΕΤΠΑ παρέχει το υψηλότερο ποσό στην ΤΑΠΤΟΚ). Το LEADER και οι αγροτικές περιοχές, επίσης, φαίνεται να είναι το σημείο εκκίνησης για την ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση.

Όπου αυτό είναι επιτρεπτό, οι ΟΤΔ που λειτουργούν σε αγροτικό περιβάλλον αναζητούν ενεργά άλλα ΕΔΕΤ και χρησιμοποιούν την ευκαιρία αυτή για να ενσωματώσουν όλες τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης σε μια ενιαία στρατηγική (π.χ. στο Kujawsko-Pomorskie ή στην Τσεχική Δημοκρατία). Η ύπαρξη μιας σαφούς περιφερειακής ή υπο-περιφερειακής στρατηγικής με την οποία η ΟΤΔ μπορεί να συνδεθεί, φαίνεται να είναι ένα πλεονέκτημα.

Το παράδειγμα του Kujawsko-Pomorskie καταδεικνύει ότι οι ΟΤΔ, χάρη στην ικανότητά τους να εμπλέκουν διάφορους παράγοντες, θεωρούνται σημαντικός φορέας κοινωνικής ένταξης από το ΕΚΤ και αναμένεται να μπορέσουν να στοχεύσουν στις πιο αποκλεισμένες ομάδες των κοινοτήτων τους.

Ένας άλλος τρόπος επίτευξης της συμπληρωματικότητας, όπως στην περίπτωση της Κορνουάλης, είναι να διασφαλιστεί ότι ο ίδιος υπόλογος φορέας διαχειρίζεται χωριστά χρηματοδοτούμενες στρατηγικές. Παρόμοιος είναι ο ρόλος των *Pays* στη Βρετάνη.

Τέλος, τα παραδείγματα καθιστούν σαφές ότι η επιτυχημένη υλοποίηση της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση απαιτεί σαφή συντονισμό μεταξύ των διαφόρων ΔΑ (βλέπε επίσης το επόμενο κεφάλαιο). Αυτό παραμένει πρόκληση σε περιπτώσεις όπου τα προγράμματα δεν προβλέπουν συμφωνηθείσες διαδικασίες για την ΤΑΠΤΟΚ μεταξύ των διαφόρων ταμείων (κυρίως αναφορικά με την επιλεξιμότητα των ενεργειών).

14 Σχετικά με το ΕΤΘΑ, η ΤΑΠΤΟΚ προγραμματίζεται στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 8 «Προώθηση βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού».

4. Η διευκόλυνση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ

Στο κεφάλαιο αυτό, παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα συστημάτων που εγκαθιδρύονται από τις Διαχειριστικές

Αρχές (ΔΑ) για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων και της ολοκλήρωσης των προγραμμάτων.

4.1. Διασφάλιση της απλούστευσης και της λογοδοσίας συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των απλουστευμένων επιλογών κόστους (Πολωνία)

Στην Πολωνία, κατά την περίοδο χρηματοδότησης 2014-2020, το Υπουργείο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (η ΔΑ για το ΕΓΤΑΑ) αποφάσισε να εφαρμόσει ευρύ φάσμα μεθόδων για την απλούστευση της εφαρμογής του LEADER. Αυτό ήταν εν μέρει απόρροια της εμπειρίας από την περίοδο 2007-2013, όταν το LEADER θεωρείτο υπερβολικά γραφειοκρατικό. Το υπουργείο έλαβε υπόψη του την ανάγκη συντονισμού, εντός ενός ενιαίου εθνικού προγράμματος, των προσεγγίσεων 16 περιφερειακών ενδιαμέσων φορέων, περισσότερων των 300 ΟΤΔ και ενός μεγάλου αριθμού αναμενόμενων δράσεων (υπήρχαν πάνω από 40.000 μικρά έργα που χρηματοδοτούσαν οι ΟΤΔ την περίοδο 2007-2013).

Οι απλουστευμένες επιλογές κόστους εφαρμόστηκαν στα τέλη του 2015 για την προπαρασκευαστική υποστήριξη και θα χρησιμοποιηθούν επίσης για τα έξοδα λειτουργίας και εμψύχωσης καθώς και για τις νέες επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της στρατηγικής.

Στο πλαίσιο της προπαρασκευαστικής υποστήριξης, εφαρμόστηκε η επιλογή του κατ' αποκοπήν ποσού. Αυτό σημαίνει ότι κατά την προετοιμασία της τοπικής της στρατηγικής, κάθε εταιρική σχέση, μπορούσε να λάβει μια επιδότηση, το ύψος της οποίας εξαρτιόταν από το μέγεθος της ΟΤΔ, και έχοντας τρία όρια: 27.500 €, 33.000 € και 38.500 €. Τα νούμερα αυτά υπολογίστηκαν βάσει των λειτουργικών εξόδων των ΟΤΔ κατά την προηγούμενη περίοδο.

Ως αντάλλαγμα, η ΟΤΔ υποχρεώθηκε:

- > να διατηρήσει έναν ελάχιστο αριθμό εργαζομένων: ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης του 1, 1,5 ή 2 ανάλογα με το μέγεθος της ΟΤΔ,
- > να οργανώσει τουλάχιστον μια συνάντηση σε κάθε δήμο για να συζητήσει και να αναπτύξει την τοπική στρατηγική,
- > να κρατήσει ανοιχτό το γραφείο για συγκεκριμένο αριθμό ημερών ανά εβδομάδα: 2, 3 ή 4 ανάλογα με το μέγεθος της ΟΤΔ,
- > να καταρτίσει και να υποβάλει μια στρατηγική τοπικής ανάπτυξης που θα πρέπει τουλάχιστον να πληροί τα τυπικά κριτήρια επιλεξιμότητας.

Κάθε ΟΤΔ υπέβαλε μια απλή αίτηση και έλαβε προκαταβολή 70% του συνολικού ποσού κατά την υπογραφή της σύμβασης. Η τελική πληρωμή έγινε μετά την υποβολή της στρατηγικής. Η υποχρέωση διατήρησης της απασχόλησης εξακολούθησε να ισχύει για τέσσερις μήνες μετά την υποβολή της στρατηγικής, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ΟΤΔ θα ήταν ακόμα λειτουργική μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής της στρατηγικής.

Η θετική εμπειρία της χρήσης των κατ'αποκοπήν ποσών ενθάρρυνε τη ΔΑ να εισάγει περισσότερες ΑΕΚ. Τα έξοδα λειτουργίας και εμψύχωσης θα υπολογιστούν στο μέλλον βάσει κατ'αποκοπήν ποσών. Τα ποσά θα κυμαίνονται από 15% έως 25% του συνολικού προϋπολογισμού της ΟΤΔ, ανάλογα με το μέγεθός της (οι μικρότερες ΟΤΔ με μικρότερους προϋπολογισμούς θα λάβουν σχετικά υψηλότερο ποσοστό εξόδων λειτουργίας και εμψύχωσης).

Οι κύριοι όροι επιλεξιμότητας που πρέπει να πληρούν οι ΟΤΔ για να λάβουν χρηματοδότηση για τα έξοδα λειτουργίας και εμψύχωσής τους είναι οι ακόλουθοι:

- > να διασφαλίζουν την οικονομική πρόοδο της υλοποίησης της στρατηγικής (ανάλογα με παγιωμένους δείκτες),
- > να υλοποιούν ένα επικοινωνιακό σχέδιο,
- > να εξασφαλίζουν ένα ελάχιστο επίπεδο απασχόλησης (από 2 έως 5 εργαζόμενους),
- > να διατηρούν ένα γραφείο,
- > να διατηρούν μια ιστοσελίδα,
- > να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες σε δυνητικούς δικαιούχους.

Οι ΟΤΔ μπορούν να λαμβάνουν προκαταβολή έως και 50% του προϋπολογισμού τους για τα έξοδα λειτουργίας και εμψύχωσης καθ' όλη την περίοδο χρηματοδότησης.

Η ΔΑ σχεδιάζει επίσης να εφαρμόσει κατ' αποκοπήν καταβολές για έργα που στηρίζουν τις νέες επιχειρήσεις. Το ύψος του κατ' αποκοπήν ποσού πρέπει να προκαθορίζεται στην τοπική στρατηγική και να υπολογίζεται βάσει ιστορικών χρηματοδοτικών στοιχείων. Προβλέπεται ένα μέγιστο ποσό 25.000 € ανά έργο. Οι ΟΤΔ μπορούν να παρέχουν διαφορετικά ποσά υποστήριξης ανάλογα με τον τομέα, την κατηγορία δικαιούχου, κλπ.

Η πρώτη πληρωμή του 70% θα πραγματοποιηθεί όταν υπογραφεί η σύμβαση, ενώ η τελική πληρωμή εξαρτάται από την υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου και τη δημιουργία τουλάχιστον μιας θέσης εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της αυτό-απασχόλησης).

Σύμφωνα με το άρθρο 63 (1) του Κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη (1305/2014), οι προκαταβολές για τις επενδύσεις και για τα έξοδα λειτουργίας και εμψύχωσης των ΟΤΔ απαιτούν τραπεζική εγγύηση. Ωστόσο, η πολωνική κυβέρνηση εγκαθίδρυσε ένα επιπλέον σύστημα προκαταβολών από τον εθνικό προϋπολογισμό (που καλύπτει το 37% των δαπανών του έργου, δηλαδή το ισοδύναμο της εθνικής δημόσιας συμμετοχής) που δεν απαιτεί τραπεζικές εγγυήσεις. Αυτές οι προκαταβολές και η χαλάρωση του περιορισμού αυστηρότητας της απαίτησης προσκόμισης τραπεζικής εγγύησης είναι σημαντικές για πολλούς αγροτικούς δικαιούχους, συμπεριλαμβανομένων των μικρών ΜΚΟ.

Άλλες μέθοδοι απλούστευσης της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ περιλαμβάνουν:

- > έναν ευρύτερο ορισμό της επιλεξιμότητας, που δίνει τη δυνατότητα στις ΟΤΔ να στηρίζουν ένα ευρύ φάσμα έργων,
- > τη χρήση έργων ομπρέλα, όπου η ΟΤΔ είναι ο τυπικός δικαιούχος ενός ολόκληρου μηχανισμού και μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση σε πολλές πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας.

Στο πλαίσιο των έργων ομπρέλα, οι ΟΤΔ θα επιλέγουν τους δικαιούχους, θα υπογράφουν συμβάσεις μαζί τους, θα επαληθεύουν τα αιτήματα πληρωμών και θα κάνουν πληρωμές, θα διενεργούν ελέγχους και θα υποβάλουν αναφορές. Οι περιφερειακές αρχές θα επαληθεύουν το συνολικό μηχανισμό, θα ελέγχουν τα αιτήματα πληρωμών βάσει δειγματοληψίας και θα διενεργούν επιτόπιους ελέγχους. Στο αρχικό στάδιο του προγράμματος, οι περιφερειακές αρχές θα ελέγχουν επίσης τις επιλεγμένες επιδοτήσεις πριν υπογράψουν τη σύμβαση μεταξύ της ΟΤΔ και του δικαιούχου. Όταν οι ΟΤΔ αποκτήσουν εμπειρία, ο όρος αυτός θα αφαιρεθεί.

Εξάλλου, η ΔΑ κατέστησε πιο σαφές από την προηγούμενη περίοδο ότι κατά την επαλήθευση των επιλεχθέντων από την ΟΤΔ έργων, η περιφερειακή αρχή δεν δύναται να επιβάλει ουσιαστικές τροποποιήσεις στην αίτηση.

Η Πολωνία έλαβε επίσης μια σειρά μέτρων για να διασφαλίσει καλύτερο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων ταμείων ΤΑΠΤΟΚ. Αυτό είναι ένα ακόμα σημαντικό βήμα προς την απλούστευση της ΤΑΠΤΟΚ. Στο στάδιο επιλογής των ΟΤΔ και των τοπικών στρατηγικών, προκηρύσσεται μια κοινή πρόσκληση με ενιαία κριτήρια και μια επιτροπή επιλογής για κάθε περιφέρεια (η επιλογή της ΟΤΔ/FLAG γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο). Θα υπογραφεί μια σύμβαση με την ΟΤΔ για όλες τις πηγές χρηματοδότησης με τη δυνατότητα χρήσης ενός εκ των ταμείων ως επικεφαλής ταμείο.

▲ Παρουσίαση της τακτικής των κρατών μελών κατά την πολλαπλή χρηματοδότηση του σεμιναρίου της ΤΑΠΤΟΚ στο Εδιμβούργο το Δεκέμβριο 2015

Το Υπουργείο Γεωργίας διαπραγματεύεται επίσης με τις ΔΑ των άλλων ΕΔΕΤ προκειμένου να τις παροτρύνει να χρησιμοποιήσουν τις απλουστευμένες επιλογές κόστους για τα έξοδα λειτουργίας και επιψύχωσης και τις κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν την υλοποίηση της ΣΤΑ (οι κατευθυντήριες γραμμές καταρτίστηκαν από τη ΔΑ του ΕΓΤΑΑ, αλλά μπορούν να ισχύουν για όλα τα ταμεία). Για την καλή ανταλλαγή και ροή πληροφοριών, συστήθηκε ειδική ομάδα εργασίας για την ΤΑΠΤΟΚ από την επιτροπή παρακολούθησης του ΠΑΑ 2014-2020. Συστήθηκε επίσης μια θεματική ομάδα LEADER από το εθνικό αγροτικό δίκτυο με τη συμμετοχή όλων των ΔΑ της ΤΑΠΤΟΚ.

Αυτές οι προσπάθειες απλούστευσης της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ συνοδεύονται από έντονη έμφαση στη διαφάνεια, όπως και μια πιο λεπτομερή επαλήθευση της συμμετοχής των διαφόρων ενδιαφερόντων μερών (προκειμένου να αποφευχθούν καταστάσεις, όπου, για παράδειγμα, οι δημόσιοι λειτουργοί εκπροσωπούν ΜΚΟ στο όργανο λήψης αποφάσεων της ΟΤΔ), και μια πιο διαφανή διαδικασία επιλογής των έργων. Η τελευταία συμπεριλαμβάνει την απαίτηση ότι τα πρακτικά της επιτροπής επιλογής πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τον αποκλεισμό ορισμένων μελών από τη διαδικασία επιλογής εξαιτίας της σύγκρουσης συμφερόντων. Τα πρακτικά πρέπει να δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ. Η διαδικασία προσφυγής για τις απορριφθείσες αιτήσεις περιλαμβάνει δύο στάδια, αντί για ένα μόνο, όπως την προηγούμενη περίοδο.

4.2. Διασφάλιση συντονισμού μεταξύ ταμείων σε επίπεδο προγράμματος (Σουηδία)

Στη Σουηδία, η κυβέρνηση επέλεξε τον πιο προηγμένο μηχανισμό συντονισμού μεταξύ των ταμείων της ΤΑΠΤΟΚ. Η ΤΑΠΤΟΚ είναι διαθέσιμη και στα τέσσερα ταμεία: περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης και το επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΕΤΘΑ, ενώ υπάρχει ειδικό ΕΠ που καλύπτει το τμήμα της ΤΑΠΤΟΚ στα προγράμματα ΕΤΠΑ και ΕΚΤ. Αυτά τα προγράμματα τα διαχειρίζεται η ίδια ΔΑ, το σουηδικό Συμβούλιο Γεωργίας. Επομένως, υπάρχει μόνο μια αρχή που είναι υπεύθυνη για το σύνολο της χρηματοδότησης της ΤΑΠΤΟΚ στη Σουηδία. Αυτό καθιστά δυνατή την εναρμόνιση των εθνικών κανόνων υλοποίησης σε όλα τα ταμεία.

Η προσέγγιση αυτή θεσπίστηκε, προκειμένου να διευρυνθεί το πεδίο των τοπικών εταιρικών σχέσεων, να ενισχυθούν οι συνέργειες, να επεκταθεί το πεδίο κάλυψης της ΤΑΠΤΟΚ, και να δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας. Συμβάλλει επίσης στην απλούστευση των διαδικασιών δεδομένου ότι η ΟΤΔ είναι το μόνο σημείο εισόδου για τους δικαιούχους όλων των ταμείων.

Την προηγούμενη περίοδο, 63 ΟΤΔ υλοποιούσαν το LEADER στη Σουηδία και 14 FLAG τον Άξονα 4 του ΕΤΑ (ορισμένες από τις ΟΤΔ και τις FLAG ήταν η ίδια οντότητα ή είχαν αλληλεπικαλυπτόμενους τομείς). Ο μέσος προϋπολογισμός της ΟΤΔ ήταν 4.1 € εκ. (συνολική δημόσια συνεισφορά), ενώ οι FLAG είχαν λιγότερο από 1,0 € εκ. Για την περίοδο 2014-2020, επελέγησαν 48 ΟΤΔ που θα λάβουν διαφορετικούς συνδυασμούς χρηματοδοτήσεων. Ο συνολικός δημόσιος προϋπολογισμός για την ΤΑΠΤΟΚ, συμπεριλαμβανομένης της συνεισφοράς των τεσσάρων ταμείων, ανέρχεται σε 209 € εκ., που σημαίνει ότι μια μεσαίου μεγέθους ΟΤΔ θα έχει ένα προϋπολογισμό περίπου 4.4 € εκ.

Στο επίκεντρο των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης βρίσκονται, κατά κύριο λόγο, ο τουρισμός, οι μικρές κλίμακας μονάδες παραγωγής τροφίμων και η ενέργεια. Στόχος των ΟΤΔ είναι επίσης η διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και η τόνωση των πρωτοβουλιών των νέων. Μια σημαντική πτυχή του σουηδικού τοπικού πλαισίου, είναι ο αυξανόμενος αριθμός των αιτούντων άσυλο, πολλοί από τους οποίους προωθούνται σε μικρά χωριά, όπου οι κάτοικοι, συχνά με την υποστήριξη της ΟΤΔ, προσπαθούν να διαχειριστούν αυτή την εισροή και να εντάξουν τους νεοεισερχόμενους στην κοινότητα.

Παρά τη θεσμική απλούστευση που συνίσταται στη διαχείριση της ΤΑΠΤΟΚ από μια υπηρεσία, η εμπειρία της Σουηδίας με τα τέσσερα ΕΔΕΤ, δείχνει ότι ο συντονισμός των ταμείων εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, όπως:

- > οι διαφορετικές οργανωτικές κουλτούρες κάθε ταμείου,
- > η ανάγκη δημιουργίας νέων δομών συνεργασίας με τους νέους εταίρους,
- > η εναρμόνιση της εθνικής εκτελεστικής νομοθεσίας και η μείωση της γραφειοκρατίας,
- > η ανάπτυξη συστημάτων IT για την έγκαιρη διαχείριση των αιτήσεων, των αποφάσεων και των πληρωμών,
- > η επικοινωνία και η δημοσιότητα,
- > η διαχείριση της ΤΑΠΤΟΚ στις πόλεις και η διευκόλυνση των σχέσεων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Η εμπειρία της Σουηδικής ΔΑ υποδεικνύει ότι, για να εξασφαλιστεί ο καλός συντονισμός μεταξύ των ταμείων, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- > ισχυρή πολιτική βούληση,
- > καλή συνεργασία μεταξύ των υπουργείων και των άλλων υπεύθυνων φορέων,
- > εσωτερική ευαισθητοποίηση και δημιουργία ικανοτήτων σχετικά με την ΤΑΠΤΟΚ – αυτό ισχύει κυρίως για τα ταμεία που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία με την ΤΑΠΤΟΚ,
- > συνεχής επικοινωνία με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, σε όλα τα επίπεδα, τόσο οριζόντια όσο και κάθετα,
- > δημιουργία ικανοτήτων στο επίπεδο της ΟΤΔ.

Είναι επίσης σημαντικό να γνωρίζουμε ότι η ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ απαιτεί χρόνο.

4.3. Μαθαίνοντας από το παρελθόν: η εμπειρία της Σκωτίας

Έχοντας εξετάσει τις αδυναμίες του Προγράμματος LEADER την περίοδο 2007-2013, η σκωτσέζικη κυβέρνηση, μέσω της ομάδας αγροτικών κοινοτήτων της, ανέπτυξε ένα μοντέλο για πιο αποτελεσματική εφαρμογή του LEADER, την περίοδο 2014-2020.

Μεταξύ των ειδικών αδυναμιών που εντοπίστηκαν την περίοδο 2007-2013, συγκαταλέγεται η έλλειψη σαφούς καθοδήγησης και σαφήνειας των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης (ΣΤΑ). Επιπλέον, υπήρχε σύγχυση σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης του ΕΓΤΑΑ, με διάφορες ερμηνείες σε όλα τα επίπεδα σχετικά με το εύρος επιλεξιμότητας. Επιπροσθέτως, οι ίδιοι ενδιαφερόμενοι φορείς συμμετείχαν συχνά τόσο στις ΟΤΔ του LEADER όσο και στις FLAG του Άξονα 4 του ΕΤΑ. Συνεπώς, υπήρχε προφανής ανάγκη για καλύτερο συντονισμό μεταξύ της ΤΑΠΤΟΚ στο ΕΤΘΑ και το ΕΓΤΑΑ κατά την περίοδο 2014-2020.

Μια επιπλέον ανησυχία πήγαζε από το γεγονός ότι οι τοπικοί δήμοι είχαν αναπτύξει ιδιαίτερα ισχυρό ρόλο στην εφαρμογή των στρατηγικών, και ως εκ τούτου, η ΔΑ ήθελε να αποκαταστήσει την προσέγγιση της εταιρικής σχέσης. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, απαιτούνταν μεγαλύτερη εμπλοκή άλλων ενδιαφερόμενων μερών στην ανάπτυξη των νέων στρατηγικών.

Οι ετοιμασίες για το LEADER 2014-2020 ξεκίνησαν τον Ιούνιο 2013, όταν η σκωτσέζικη κυβέρνηση προκήρυξε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη των ΣΤΑ. Η Σκωτία αποφάσισε σκοπίμως να ξεκινήσει εγκαίρως αυτή τη διαδικασία παρόλο που τα σχετικά προγράμματα επρόκειτο να εγκριθούν το 2014 ή αργότερα.

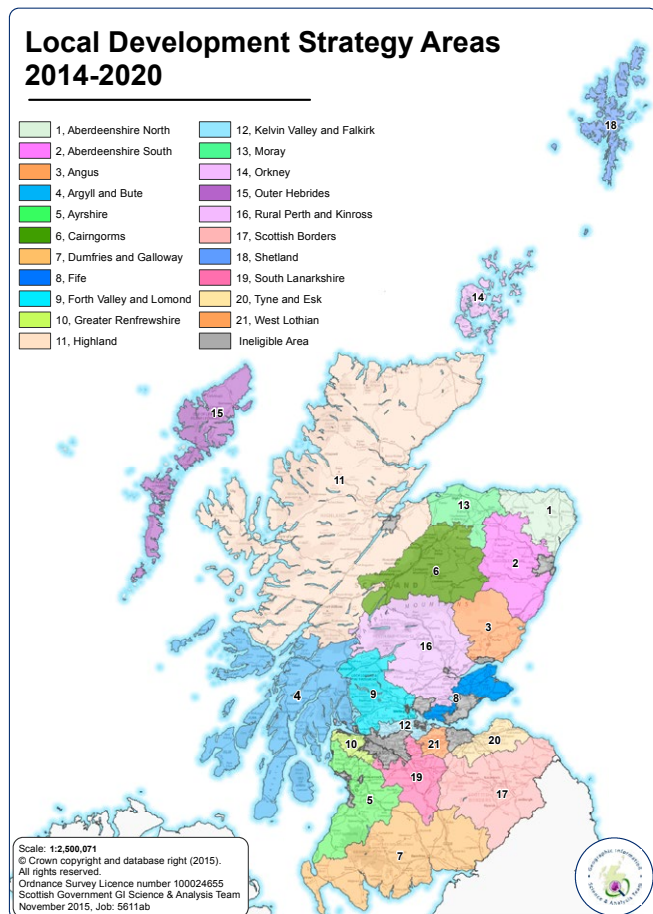
Συνολικά, 22 εκδηλώσεις ενδιαφέροντος παραλήφθηκαν από όλες τις παράκτιες και αγροτικές περιοχές της Σκωτίας, τόσο για το ΕΤΘΑ όσο και για το ΕΓΤΑΑ. Οι αρχικές αυτές υποβολές έπρεπε να περιλαμβάνουν λεπτομέρειες σχετικά με την προτεινόμενη περιοχή δραστηριοτήτων, τον πληθυσμό, το πεδίο παρέμβασης, τους εταίρους, τις βασικές ανάγκες της περιοχής, τους υψηλούς στόχους και σκοπούς και προτάσεις για τη συμμετοχή των επιχειρήσεων, του δημόσιου τομέα, της κοινωνίας των πολιτών, των κοινοτήτων και άλλων ενδιαφερόντων.

Το φθινόπωρο του 2013, 21 περιοχές που κάλυπταν ολόκληρη σχεδόν την αγροτική και μεγάλο μέρος της παραθαλάσσιας Σκωτίας κλήθηκαν να συμμετάσχουν στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας, την κατάρτιση των ΣΤΑ. Εξ αυτών, οι 14 αναπτύχθηκαν βάσει μιας προσέγγισης με πολλαπλή χρηματοδότηση (ΕΤΘΑ και ΕΓΤΑΑ).

Το στάδιο αυτό ολοκληρώθηκε στα τέλη Μαρτίου 2014, με τις 21 περιοχές να υποβάλλουν ένα πρώτο προσχέδιο των ΣΤΑ τους στην σκωτσέζικη κυβέρνηση για ανάδραση. Οι ΣΤΑ υποβλήθηκαν για εξέταση και έγκριση τον Οκτώβριο του 2014. Για την ανάπτυξη των ΣΤΑ τους, οι ΟΤΔ βασίστηκαν στην καθοδήγηση που δημοσιεύτηκε ηλεκτρονικά και τις πληροφορίες που έλαβαν μέσω εργαστηρίων (π.χ. για την αλιεία, τις επιχειρήσεις, παρακολούθηση και αξιολόγηση, Διαρθρωτικά Ταμεία) και μέσω άτυπων συζητήσεων με τις σχετικές ΔΑ των τεσσάρων ΕΔΕΤ (η ΔΑ του ΕΤΠΑ/ΕΚΤ ήταν επιφορτισμένη με το συνολικό συντονισμό των ΕΔΕΤ και της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης). Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι προτεραιότητες και δράσεις των ΣΤΑ συμβάδιζαν με την εγκεκριμένη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και τα σχετικά προγράμματα της ΕΕ ως προς την κλίμακα, το εύρος και τη συμπληρωματικότητα.

Οι ΣΤΑ αξιολογήθηκαν το Νοέμβριο 2014 από μια ανεξάρτητη ομάδα, που απαρτιζόταν από εκπροσώπους της ΔΑ των τεσσάρων ΕΔΕΤ, καθώς και μεμονωμένους εμπειρογνώμονες από διάφορους οικονομικούς τομείς, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και πανεπιστήμια. Τα μέλη της ομάδας επελέγησαν βάσει της εμπειρίας και των γνώσεων τους στους τομείς της αγροτικής ανάπτυξης και της αλιείας. Η ομάδα συνεπικουρήθηκε από έναν εμπειρογνώμονα της ΤΑΠΤΟΚ, έναν εμπειρογνώμονα στην κοινοτική δέσμευση, τη ΔΑ, την Αρχή Πληρωμών και το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου και κοινωνικής έρευνας της σκωτσέζικης κυβέρνησης.

Η ομάδα συνέστησε την έγκριση των 17 ΣΤΑ, αφού τα ζητήματα που εντοπίστηκαν από την ομάδα επιλύθηκαν, συμφωνήθηκαν και υπογράφηκαν από τις ΔΑ. Οι άλλες τέσσερις ΣΤΑ κλήθηκαν να υποβάλουν εκ νέου νέες ΣΤΑ και επιχειρηματικά σχέδια. Και οι 21 ΣΤΑ εγκρίθηκαν πριν τα τέλη του 2015.

Τα επιχειρηματικά σχέδια των ΣΤΑ υπέστησαν περαιτέρω βελτίωση προκειμένου να λάβουν υπόψη τους τη χρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΘΑ μετά την έγκριση των προγραμμάτων. Όταν εγκρίθηκαν, οι ΟΤΔ έλαβαν επιπλέον πόρους από τις εθνικές πηγές για να υποστηρίξουν την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ (π.χ. σχετικά με τις επικοινωνίες, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση).

Ενδεικτικά κονδύλια χρηματοδότησης από το ΕΓΤΑΑ στις ΣΤΑ βασίστηκαν σε μια σειρά κριτηρίων (πληθυσμός, περιοχή, κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά) που δημοσιεύτηκαν στις αρχές του 2015. Τα κονδύλια από το ΕΤΘΑ βασίστηκαν σε παρόμοια κριτήρια αλλά αποφασίστηκαν ξεχωριστά.

Ο αρχικός στόχος της σκωτσέζικης κυβέρνησης ήταν η επίτευξη του σεναρίου «μια περιοχή, μια ΣΤΑ» και «μια περιοχή, μια εταιρική σχέση». Αυτό επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό αφού 14 από τις 21 ΣΤΑ έλαβαν υποστήριξη τόσο από το ΕΓΤΑΑ όσο και από το ΕΤΘΑ. Οι υπόλοιπες επτά δέχονται υποστήριξη μόνο από το ΕΓΤΑΑ. Ωστόσο, υπήρχε κίνδυνος περιθωριοποίησης των αλιευτικών συμφερόντων εξαιτίας της διαφορετικής ταχύτητας προγραμματισμού των δύο ταμείων και του γεγονότος ότι υπάρχει ένα περιφερειακό πρόγραμμα για το ΕΓΤΑΑ αλλά μόνο ένα εθνικό πρόγραμμα για το ΕΤΘΑ. Για να αποφευχθεί το πρόβλημα αυτό, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη κινητοποιήθηκαν για να διασφαλίσουν τη σύσταση ισχυρών, με επάρκεια πόρων και βιώσιμων FLAG. Στη Σκωτία, οι ομάδες που υπέβαλαν τις 14 επιτυχημένες ΣΤΑ με πολλαπλή χρηματοδότηση έπρεπε να συνεργαστούν με την σκωτσέζικη κυβέρνηση για να αναπτύξουν οχτώ FLAG μεταξύ τους. Οι προκύπτουσες FLAG διαθέτουν τώρα μεγαλύτερη συνοχή, περισσότερη εστίαση και διοικητικές δομές που είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στην υποστήριξη αλιευτικών κοινοτήτων.

▲ Συζήτηση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ στο ΗΒ κατά το σεμινάριο πολλαπλής χρηματοδότησης στο Εδιμβούργο το Δεκέμβριο 2015

Το αποτέλεσμα μπορεί να θεωρηθεί ως τροποποιημένη εκδοχή του σεναρίου «μια περιοχή, μια στρατηγική». Το ΕΓΤΑΑ, ως επικεφαλής ταμείο, καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας και εμφύχωσης όλων των ΣΤΑ.

Στο πνεύμα του σχεδιασμού της ΣΤΑ και της διαδικασίας επιλογής που καλύπτει τόσο τις αγροτικές όσο και τις αλιευτικές περιοχές, το Σκωτσέζικο Αγροτικό Δίκτυο προσπαθεί να βελτιώσει τη διακυβέρνηση αυτής της συγκεκριμένης προσέγγισης πολλαπλής χρηματοδότησης, προκειμένου να υποστηρίξει την αποτελεσματική υλοποίηση των ΣΤΑ. Για παράδειγμα, ένα σκωτσέζικο συνέδριο για το LEADER το Μάρτιο του 2016, προέβλεπε μια συνεδρίαση με τους προέδρους των ομάδων των ΣΤΑ με πολλαπλή χρηματοδότηση, με στόχο να συζητηθούν οι προοπτικές της διακυβέρνησης της ΤΑΠΤΟΚ.

Σημαντικό στοιχείο του γενικού συντονισμού της χρηματοδότησης από τα ΕΔΕΤ στη Σκωτία είναι η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης Προγραμμάτων (Κοινή ΕΠΠ) για τα προγράμματα του ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΕΓΤΑΑ, με επιχειρησιακές επιτροπές για κάθε ταμείο (αλλά όχι το ΕΤΘΑ που διαθέτει ένα πρόγραμμα για το ΗΒ). Ενώ οι επιχειρησιακές επιτροπές ασχολούνται με το περιεχόμενο κάθε προγράμματος, η Κοινή ΕΠΠ είναι η τυπική επιτροπή παρακολούθησης για όλα τα προγράμματα. Εντός αυτής της κοινής επιτροπής, οι διαφορετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς των προγραμμάτων (που συχνά είναι οι ίδιοι) έχουν τη δυνατότητα να ανταλλάζουν πληροφορίες και να συζητάνε θέματα όπως η συμπληρωματικότητα μεταξύ των ταμείων.

Μολονότι η ΤΑΠΤΟΚ στη Σκωτία είναι περιορισμένη στο ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ, η Κοινή ΕΠΠ αποτελεί μια πλατφόρμα για μη κυβερνητικούς εκπροσώπους και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών για να συζητούν θέματα που άπτονται της ΤΑΠΤΟΚ σε λιγότερο τεχνικό επίπεδο από εκείνο των επιχειρησιακών επιτροπών των ταμείων. Συνεπώς, η κοινή επιτροπή μπορεί δυνητικά να συμβάλει στην καλύτερη παρακολούθηση της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση και τη βελτίωση της διακυβέρνησής της.

5. Συμπεράσματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρείχε ένας σαφές ρυθμιστικό πλαίσιο για την ΤΑΠΤΟΚ μαζί με ολοκληρωμένη καθοδήγηση για την εφαρμογή της. Τόσο το ρυθμιστικό πλαίσιο όσο και οι κατευθυντήριες γραμμές ενθαρρύνουν τη χρήση της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση, όπου διατίθενται διάφορα ΕΔΕΤ για την υποστήριξη τοπικών πρωτοβουλιών με τη χρήση της μεθόδου της ΤΑΠΤΟΚ. Τα έγγραφα καθοδήγησης που εκδόθηκαν το 2013 και 2014 ανέπτυξαν μοντέλα και ανέδειξαν ευκαιρίες σχετικά με το σχεδιασμό και την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση, ενώ θίγουν επίσης κάποια από τα πιο ευαίσθητα θέματα που εντοπίστηκαν κατά την εφαρμογή του LEADER και του Άξονα 4 του ΕΤΑ κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Κατά τη σύνταξη του παρόντος, έχουν εγκριθεί τα εθνικά/περιφερειακά προγράμματα για τα ΕΔΕΤ, και, με ένα βαθμό διακύμανσης μεταξύ των κρατών μελών, έχουν επιλεγεί οι στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης και η εφαρμογή τους βρίσκεται σε εξέλιξη. Κατά συνέπεια, τα παραδείγματα που συζητήθηκαν παραπάνω αποτελούν ένα δείγμα του τρόπου με τον οποίο οι παράγοντες σε τοπικό επίπεδο, και οι αρχές των προγραμμάτων αναζητούν τρόπους για να καταστήσουν αποτελεσματική στο πεδίο την ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση. Δεδομένου ότι υπάρχουν διάφορες διοικητικές κουλτούρες, οι ΔΑ και οι τοπικοί παράγοντες δεν ήταν σε θέση να αφομοιώσουν όλες τις συστάσεις των εγγράφων καθοδήγησης και τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στο παρόν ενημερωτικό φυλλάδιο είναι συχνά απόρροια μιας πραγματιστικής προσέγγισης στο σχεδιασμό και την υλοποίηση. Δείχνουν, ωστόσο, ότι η ΤΑΠΤΟΚ είναι ένα ευέλικτο εργαλείο, που μπορεί να εφαρμοστεί για την επίτευξη ευρέος φάσματος στόχων σε πληθώρα πλαισίων. Η ευελιξία αυτή επισημαίνεται περαιτέρω από το γεγονός ότι οι ΟΤΔ έχουν ανταποκριθεί επιτυχώς στις τοπικές ανάγκες αντλώντας χρηματοδότηση από διάφορες εθνικές και ευρωπαϊκές πηγές χρηματοδότησης, κατά τις προηγούμενες περιόδους, χωρίς να περιμένουν το ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ΤΑΠΤΟΚ.

Η ανάλυση των παραδειγμάτων από **το τοπικό επίπεδο**, οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- > για την υλοποίηση της ΤΑΠΤΟΚ χρησιμοποιώντας τα διάφορα ΕΔΕΤ, οι αναπτυξιακές εταιρικές σχέσεις πρέπει να είναι φιλόδοξες και να ενεργούν με ισχυρή δέσμευση στην μακροπρόθεσμη και βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών τους. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το αν υπάρχει μια ενιαία στρατηγική τοπικής ανάπτυξης πολλαπλής χρηματοδότησης, ή αν η εταιρική σχέση πρέπει να συντονίζει το έργο δύο ή περισσότερων μονοταμειακών στρατηγικών.
- > Οι εταιρικές σχέσεις δεν πρέπει να εστιάζουν στη μεγιστοποίηση του προϋπολογισμού τους, αλλά στην ανεύρεση των καλύτερων δυνατών απαντήσεων στα προβλήματα και τις ευκαιρίες των περιοχών τους, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ο έξυπνος συντονισμός των πόρων και η μέγιστη συμμετοχή της κοινότητας αποφεύγοντας, ωστόσο, την αλληλοεπικάλυψη των δραστηριοτήτων ή την υποστήριξη αντικρουόμενων δραστηριοτήτων.
- > Πολλές διαφορετικές δομές εταιρικών σχέσεων είναι δυνατές, αλλά για να διαχειριστούν τα διάφορα ΕΔΕΤ, απαιτείται ευκρινής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων και της λήψης αποφάσεων.
- > Η τοπική ανάπτυξη απαιτεί χρόνο και ως εκ τούτου οι νεοεισερχόμενοι πρέπει να είναι ρεαλιστές στους όρους χρήσης της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση. Θα πρέπει να ξεκινήσουν λειτουργώντας στην κατάλληλη κλίμακα εφαρμογής, και να επικεντρωθούν αρχικά, στη χρήση της μεθοδολογίας της ΤΑΠΤΟΚ καθαυτής. Αρχικά ίσως είναι πιο ρεαλιστική η χρήση ενός ταμείου πριν προβούν στην υλοποίηση στρατηγικών πολλαπλής χρηματοδότησης.

Για τις **διαχειριστικές αρχές**, ο σχεδιασμός της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση αποτελεί μια πρόκληση καθώς απαιτεί συντονισμό μεταξύ όλων των προγραμμάτων ΕΔΕΤ που εφαρμόζουν την προσέγγιση ΤΑΠΤΟΚ. Αυτό απαιτεί τη σύσταση κοινών κανόνων και μηχανισμών εφαρμογής που διασφαλίζουν μια αποτελεσματική και διαφανή εφαρμογή της δημόσιας χρηματοδότησης με σεβασμό στη συμμετοχική φύση της ΤΑΠΤΟΚ.

Η **εισαγωγή της ΤΑΠΤΟΚ** στα διάφορα ΕΔΕΤ καθώς και η ανάπτυξη της πολλαπλής χρηματοδότησης επεσήμαναν ορισμένα διδάγματα:

- > Οι **ΔΑ** πρέπει να διασφαλίσουν αρχικά ότι έχουν μια σαφή εικόνα για το τι προσπαθούν να πετύχουν μέσω της ΤΑΠΤΟΚ. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις ΔΑ των ταμείων που διαχειρίζονται την ΤΑΠΤΟΚ για πρώτη φορά.
- > Εφόσον αποκτήσουν αυτή τη σαφή εικόνα, οι ΔΑ πρέπει να συνεργαστούν στενά με άλλα υπουργεία για να διασφαλίσουν την υλοποίηση της ΤΑΠΤΟΚ με συντονισμένο και ορθολογικό τρόπο.
- > Οι μηχανισμοί υλοποίησης της ΤΑΠΤΟΚ πρέπει να προσαρμόζονται κατά τη διάρκεια της περιόδου χρηματοδότησης, εάν είναι απαραίτητο. Χάρη σε αυτή την προσαρμογή, ίσως η πολλαπλή χρηματοδότηση μπορέσει να προσφέρει πραγματική απλούστευση, να μειώσει το διοικητικό βάρος και να προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία για την αντιμετώπιση των τοπικών προκλήσεων.
- > Η οικοδόμηση της εμπιστοσύνης, η χειραφέτηση και η καλή συνεργασία στο εσωτερικό της αλυσίδας εφαρμογής με ιδιαίτερη έμφαση στους **τοπικούς παράγοντες** είναι ζωτικής σημασίας. Αυτή η συνεργασία και η εμπιστοσύνη πρέπει να επιτευχθούν ανεξάρτητα από τον τύπο χρηματοδότησης που προτείνεται και αποτελεί την βασική προϋπόθεση για οποιονδήποτε τύπο ολοκληρωμένης χρήσης των ΕΔΕΤ σε τοπικό επίπεδο.

> Είναι σημαντικό όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δράσεων σε κάθε ταμείο οι τοπικοί παράγοντες να μπορούν να κάνουν χρήση της ευελιξίας που χρειάζονται για να πετύχουν τους στόχους τους κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή των ΣΤΑ τους. Οι υπερβολικές λεπτομέρειες στο εύρος και τον ορισμό των επιλέξιμων δράσεων στο πλαίσιο των αντίστοιχων προγραμμάτων μπορούν να έχουν το αντίθετο από το επιθυμητό αποτέλεσμα στην επιτυχή υλοποίηση των τοπικών στρατηγικών και μπορούν να περιορίσουν τη δυνατότητα εφαρμογής των στρατηγικών με πολλαπλή χρηματοδότηση.

> Η ύπαρξη έμπειρων φορέων τοπικής ανάπτυξης μπορεί να διευκολύνει την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση.

> Είναι απαραίτητη η δημιουργία επιπρόσθετων ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα της αλυσίδας εφαρμογής. Οι ΟΤΔ και οι ΔΑ πρέπει να επιδιώξουν να αξιοποιήσουν και να μάθουν από την εμπειρία του LEADER και του Άξονα 4 του ΕΤΑ, υποστηριζόμενες από τα δίκτυά τους.

Αυτή είναι μόνο η απαρχή της διαδρομής της πολλαπλής χρηματοδότησης και θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να αναλυθεί πώς λειτουργεί στην πράξη. Ωστόσο, όπως βλέπουμε στο παρόν ενημερωτικό φυλλάδιο, η επιτυχής ενσωμάτωση των διαφόρων ταμείων της ΤΑΠΤΟΚ είναι δυνατή. Η πρόκληση για τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις ΟΤΔ είναι να βρουν λύσεις που ταιριάζουν στις διοικητικές τους κουλτούρες και στις ανάγκες των τοπικών τους κοινοτήτων. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς πρέπει να αδράξουν την ευκαιρία να ανταλλάξουν εμπειρίες και να μάθουν ο ένας από τον άλλον.

Παράρτημα: Επισκόπηση της εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ ανά την Ευρώπη

Οι πληροφορίες που παρατίθενται παρακάτω βασίζονται σε στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν το Φεβρουάριο του 2016 από μια επισκόπηση των Συμφωνιών Εταιρικών Σχέσεων και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και στοιχείων που διατέθηκαν από τις εξής Γενικές Διευθύνσεις: ΓΔ AGRI, ΓΔ REGIO, ΓΔ EMPL και ΓΔ MARE, και από το Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Κατανομή χρηματοδότησης

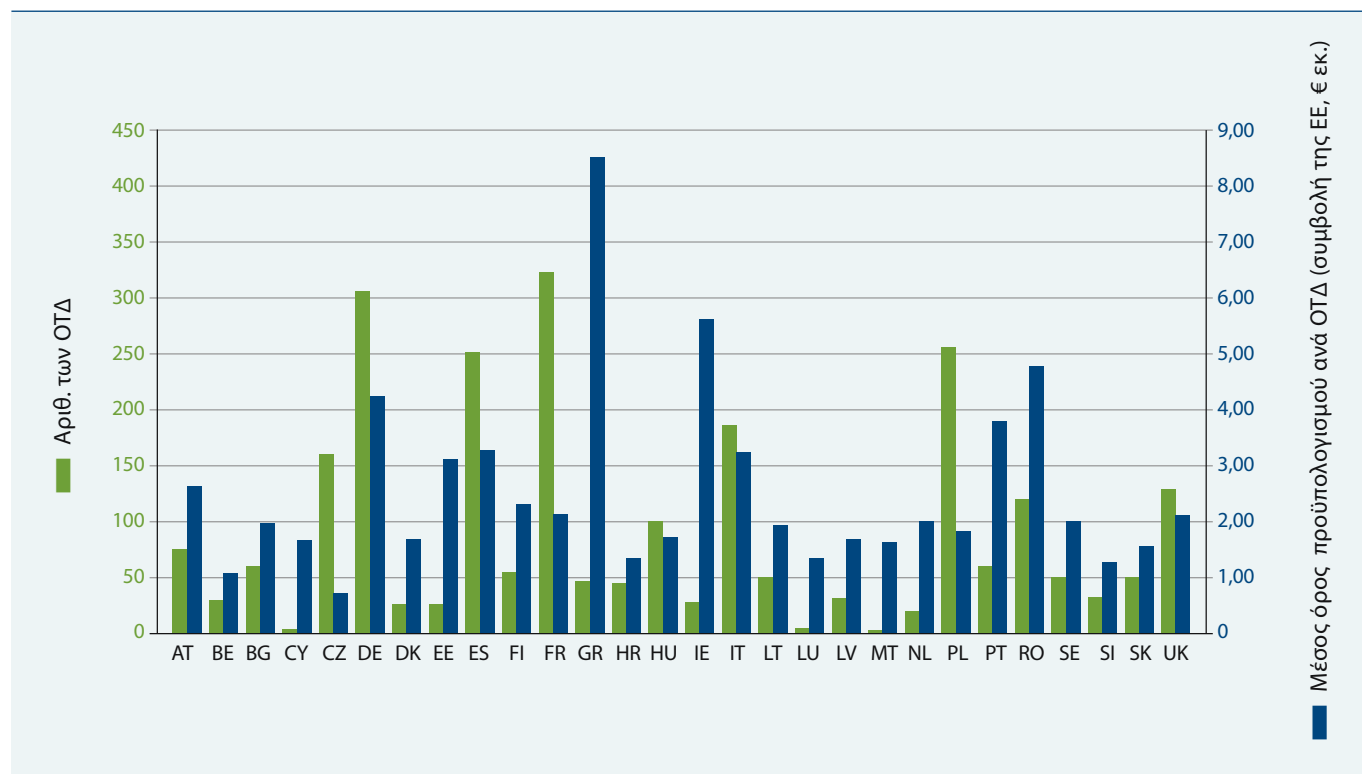
Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τα συνολικά ποσά (συνεισφορά της ΕΕ) που κατανέμουν τα τέσσερα ΕΔΕΤ στην ΤΑΠΤΟΚ, τον αριθμό των κρατών μελών (ΚΜ) που εφαρμόζουν την ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο ενός ταμείου - όπου αυτό είναι δυνατό - τον αναμενόμενο αριθμό των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ).

Πίνακας 1. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ

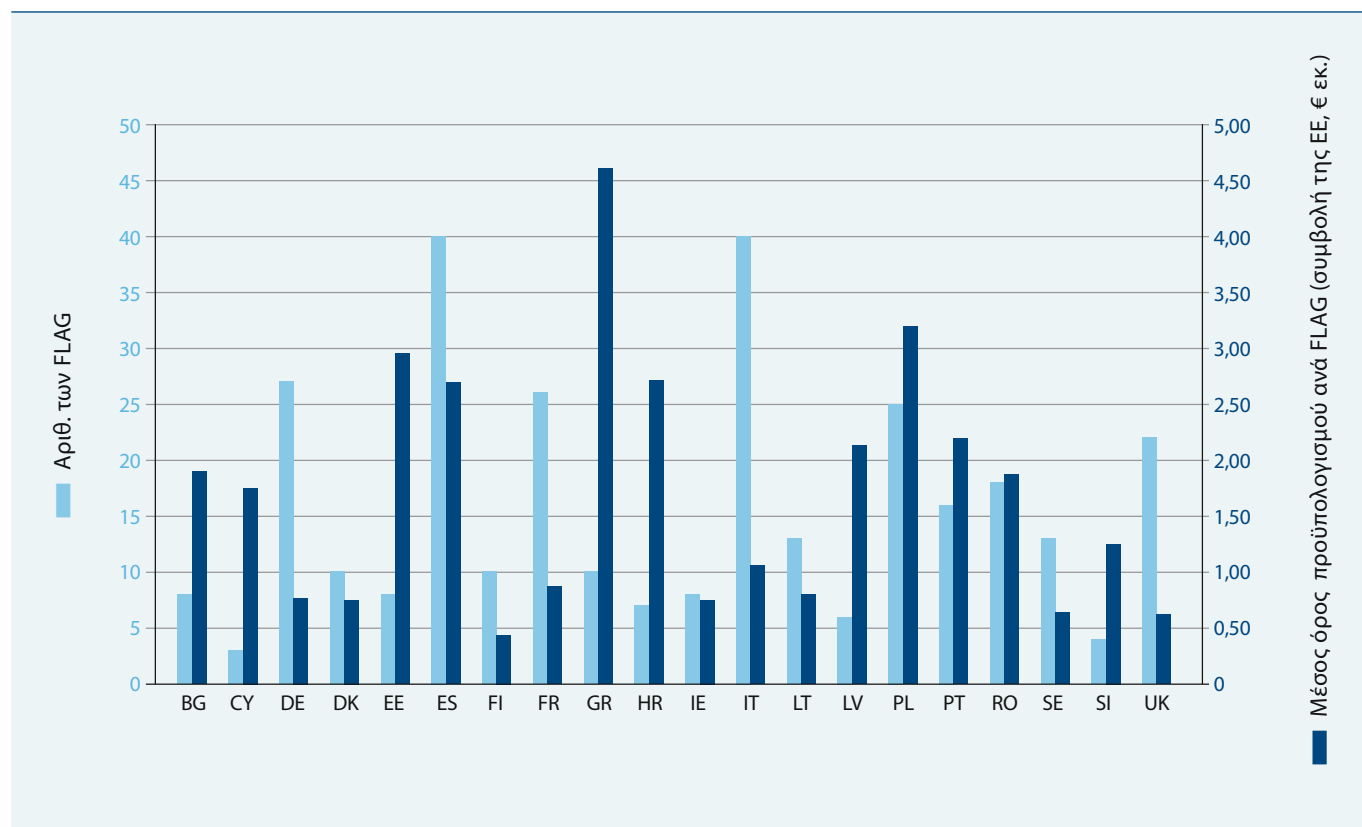
Ταμείο	Συνολικός προϋπολογισμός της ΤΑΠΤΟΚ (συνεισφορά της ΕΕ)	Αρ. των εμπλεκόμενων ΚΜ	Αναμενόμενος αρ. ΟΤΔ
ΕΤΘΑ	500 € εκ,	20	280
ΕΓΤΑΑ	6 900 € εκ,	28	2500
ΕΤΠΑ	1 200 € εκ,	16	Μη διαθέσιμα στοιχεία
ΕΚΤ	600 € εκ,	13	

Οι προσεγγίσεις κατανομής της χρηματοδότησης της ΤΑΠΤΟΚ διαφέρουν σημαντικά από τη μια χώρα στην άλλη. Στις περισσότερες, το ΕΓΤΑΑ αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο ποσό, γεγονός αναμενόμενο, αν ληφθεί υπόψη η εμπειρία και η σημασία του LEADER σε πολλές περιφέρειες· άλλωστε, είναι το μόνο ταμείο της ΕΕ όπου η χρήση της ΤΑΠΤΟΚ είναι υποχρεωτική (με ελάχιστη κατανομή 5% του ΠΑΑ). Ωστόσο, σε κάποια κράτη μέλη, σημαντικά ποσά έχουν κατανεμηθεί στην ΤΑΠΤΟΚ από άλλα ταμεία, όπως το ΕΤΠΑ στην Δημοκρατία της Τσεχίας (βλέπε Ενότητα 3.4 παραπάνω). Στους παρακάτω πίνακες (2 και 3) παρατίθενται πιο λεπτομερή νούμερα για τα δύο ταμεία για τα οποία διατίθενται στοιχεία: το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Πίνακας 2. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ

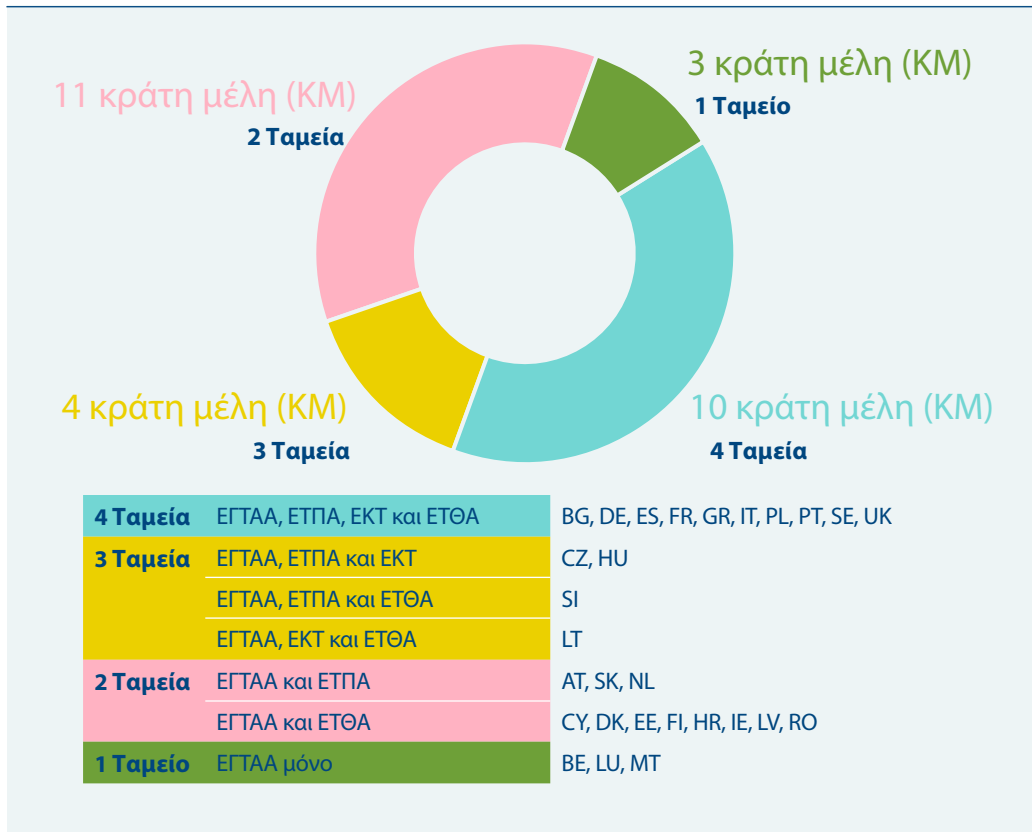
Πίνακας 3. Η ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ

Η χρήση της ΤΑΠΤΟΚ σε διάφορα Κράτη Μέλη

Μόνο τρία κράτη μέλη περιορίζουν την εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ στο υποχρεωτικό ελάχιστο, δηλαδή στο ΕΓΤΑΑ (Βέλγιο, Λουξεμβούργο και Μάλτα). Τα υπόλοιπα 25 κράτη μέλη προτίθενται να χρησιμοποιήσουν την ΤΑΠΤΟΚ σε δύο τουλάχιστον ταμεία. Έντεκα εξ αυτών (Βουλγαρία, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία και ΗΒ) προτίθενται να χρησιμοποιήσουν την ΤΑΠΤΟΚ και στα τέσσερα ταμεία (τουλάχιστον σε κάποιες περιφέρειες), και άλλα τέσσερα κράτη μέλη (Δημοκρατία της Τσεχίας, Ουγγαρία, Λιθουανία και Σλοβενία) σε τρία ταμεία, όπως φαίνεται στο Σχήμα 1.

Σχήμα 1. Ο σχεδιασμός της ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο των διαφόρων ΕΔΕΤ

Πολλαπλή χρηματοδότηση

Το γεγονός ότι η ΤΑΠΤΟΚ μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο πολλών ταμείων σε επίπεδο κράτους μέλους, δεν σημαίνει αυτομάτως ότι οι τοπικές κοινότητες θα μπορούν να επωφεληθούν από όλα αυτά τα ταμεία κατά την υλοποίηση των στρατηγικών τους. Για παράδειγμα, η Εσθονία, η Κροατία και η Ιρλανδία προτίθενται να εφαρμόσουν την ΤΑΠΤΟΚ στο πλαίσιο τόσο του ΕΓΤΑΑ όσο και του ΕΤΘΑ, αλλά δεν επιτρέπουν το συγκερασμό των δύο ταμείων σε μια στρατηγική (συνεπώς οι ΟΤΔ και οι FLAG πρέπει να είναι χωριστές). Επίσης, πρέπει να έχουμε υπόψη ότι το ότι μια Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης προβλέπει τη δυνατότητα πολλαπλής χρηματοδότησης, δεν σημαίνει ότι η δυνατότητα αυτή θα χρησιμοποιηθεί στην πράξη. Πολλά κράτη μέλη λαμβάνουν την απόφαση αυτή σε τοπικό επίπεδο. Σε χώρες όπως η Αυστρία, η Γερμανία, η Πολωνία και η Ιταλία, είναι σχετικά λίγες οι περιφέρειες που προτίθενται να αδράξουν αυτή την ευκαιρία. Συνεπώς, η εικόνα στο Σχήμα 2 δεν πρέπει να θεωρείται ενδεικτική των περιοχών της Ευρώπης όπου θα εφαρμοστούν τελικά στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ με πολλαπλή χρηματοδότηση.

Σχήμα 2. Κράτη μέλη που επιτρέπουν στρατηγικές πολλαπλής χρηματοδότησης (σε μια ή περισσότερες περιφέρειες)

Η ΤΑΠΤΟΚ στις αστικές περιοχές

Σημαντικός αριθμός κρατών μελών προτίθενται να εφαρμόσουν την ΤΑΠΤΟΚ σε περιοχές όπου εφαρμόζεται ήδη η προσέγγιση 'εκ των κάτω προς τα άνω', δηλαδή σε αγροτικές και αλιευτικές περιοχές. Ωστόσο, μικρός αριθμός κρατών μελών προτίθενται επίσης να δώσει τη δυνατότητα αυτή στις αστικές περιοχές, όπου υπάρχει μικρότερη εμπειρία της ΤΑΠΤΟΚ. Βλέπε Σχήμα 3 παρακάτω.

Σχήμα 3. Κράτη μέλη που προσφέρουν τη δυνατότητα εφαρμογής της ΤΑΠΤΟΚ στις αστικές περιοχές

